

منشور ملل متحد

و اساسنامه
ديوان بين المللى
داد گستري

عنوان اصلی :

*Charter of the United Nations
and Statute of the International Court of Justice*

ناشر: مرکز اطلاعات سازمان ملل متحد، تهران

صفحه آرایبی و چاپ: شرکت نگین سپهر سامان

تیراژ: ۱۰۰۰۰ نسخه

چاپ: هفتم

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴

تصویر ۱ مصطفی عدل، حقوق‌دان و سیاست‌مدار ایرانی، با سمت ریاست هیأت نمایندگی ایران در کنفرانس سانفرانسیسکو، در حال امضای منشور ملل متحد، ۲۶ ژوئن ۱۹۴۵؛
عکس: سازمان ملل متحد/مک‌لین

تصویر ۲ منشور ملل متحد؛ عکس: سازمان ملل متحد

36 pica meas

(Circular stamp)
E. A. Tamm

Proctor

X

THE CHARTER OF THE UNITED NATIONS

24/11

PREAMBLE

WE THE PEOPLES OF THE UNITED NATIONS

have

determined to save succeeding generations from the scourge of war, which twice in our lifetime has brought untold sorrow to mankind, and

to

to reaffirm faith in fundamental human rights, in the dignity and value of the human person, in the equal rights of men and women and of nations large and small, and

to establish conditions under which justice and respect for the obligations arising from treaties and other sources of international law can be maintained, and

to promote social progress and better standards of life in larger freedom,

and for these ends

to

to practice tolerance and live together in peace with one another as good neighbors, and

to unite our strength to maintain international peace and security, and

to insure

by the acceptance of principles and the institution of methods, to ensure that armed force shall not be used, save in the common interest, and

the

by the employment of international machinery for the promotion of economic and social advancement of all peoples,

have

have resolved to combine our efforts to accomplish these aims.

Accordingly, our respective governments, through representatives assembled in the City of San Francisco, who have exhibited their full powers found to be in good and due form, have agreed to the present Charter of the United Nations and do hereby establish an international organization to be known as the United Nations.

~~5264~~

~~(1-10-46) 1~~

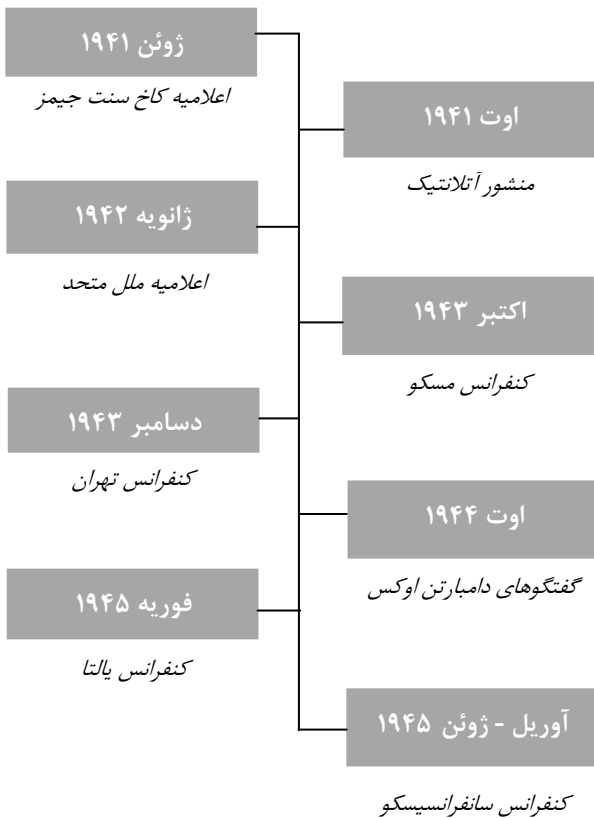
R 67

(Handwritten note)

Printer
Add this to
Charter
at beginning

تصویر ۳ نسخه اصلی مقدمه منشور سازمان ملل متحد:

عکس: سازمان ملل متحد

از جنگ تا صلح

امید نسل‌ها با تکوین منشور سازمان ملل متحد در ۱۹۴۵ به بار نشست. معاهده بنیادین سازمانی بین‌المللی که برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی، توسعه روابط دوستانه بین ملت‌ها، و ترویج پیشرفت اجتماعی، معیارهای بهتر زندگی، و حقوق بشر تدوین شد.

اعلامیه کاخ سنت جیمز

سازمان ملل متحد و منشور آن در بحبوحه جنگ جهانی دوم شکل گرفت. تا سال ۱۹۴۱ بیشتر اروپا و منطقه آسیا-اقیانوسیه زیر سلطه نیروهای محور به رهبری آلمان، ایتالیا، و ژاپن درآمده بودند. با این وجود، نیروهای متفقین مخالف، هدفی فراتر از پیروزی نظامی داشتند و برای چگونگی دستیابی به صلح پایدار و رفاه پس از جنگ برنامه‌ریزی می‌کردند.

در ژوئن همان سال نمایندگان متفقین از استرالیا، بلژیک، کانادا، چکسلواکی، فرانسه، یونان، لوگزامبورگ، هلند، زلاندنو، نروژ، لهستان، آفریقای جنوبی، بریتانیا، و یوگوسلاوی در کاخ سنت جیمز لندن ملاقات کردند. آنان با نگاهی فراتر از درگیری‌های موجود اعلام کردند "تنها اساس واقعی صلح پایدار در مشارکت ارادی مردمان آزاد در جهانی است که در آن، فارغ از تهدید تجاوز، همه بتوانند از امنیت

اقتصادی و اجتماعی بهره‌مند شوند. قصد ما این است که با هم و با دیگر مردمان آزاد، هم در جنگ و در صلح، برای نیل به این هدف همکاری کنیم."

منشور آتلانتیک

پس از دو ماه، فرانکلین دلانو روزولت، رییس جمهور ایالات متحده آمریکا که کشورش تا پایان سال وارد جنگ نشد و وینستون چرچیل، نخست وزیر بریتانیا، طی آن چه منشور آتلانتیک نامیده می‌شود، اصول مشترکی را بر مبنای امیدهایشان برای آینده‌ای بهتر، "تا هنگام بنیان‌گذاری نظام امنیت عمومی گسترده‌تر و دائمی"، اعلام کردند: عدم توسعه‌طلبی، سرزمینی یا در اشکال دیگر؛ عدم تغییرات سرزمینی برخلاف خواسته‌های مردم آن؛ حق خودگردانی و بازگرداندن آن به محرومان از این حق؛ دسترسی برابر تمام کشورها به تجارت و مواد خام؛ همکاری اقتصادی برای بهبود معیارهای کار، تعدیل اقتصادی و امنیت اجتماعی؛ اسکان امن همراه با آسودگی خیال از برقراری امنیت و فراهم بودن نیازها؛ تردد بدون مانع در دریاها؛ پایان دادن توسل به زور به وسیله تمامی کشورها، و خلع سلاح کشورهای مهاجم.

اعلامیه ملل متحد

با تأیید برنامه مشترک اهداف و اصول مندرج در منشور آتلانتیک، نمایندگان ۲۶ نیروی متفق، اعلامیه ملل متحد را در ژانویه ۱۹۴۲ در واشنگتن، دی.سی. به امضا رساندند. آنان با اطمینان از تلاش مشترک "برای دفاع از زندگی، آزادی، استقلال و آزادی مذهبی، و برای پاسداری از حقوق بشر و عدالت در سرزمین‌های خود و سایر سرزمین‌ها" دولت‌هایشان را علیه ایجاد هرگونه آتش‌بس موقت یا صلح جداگانه ملزم و به استفاده از همه منابع در راه جنگ متعهد کردند. سایر کشورها به سرعت به این اعلامیه پیوستند.

کنفرانس‌های مسکو و تهران

اعلامیه چهار کشور در مورد امنیت عمومی، در اکتبر ۱۹۴۳ به وسیله وزرای امور خارجه ایالات متحده امریکا، بریتانیا، اتحاد جماهیر شوروی، و سفیر چین در مسکو به امضا رسید. این اعلامیه با پیش‌بینی آغاز کار یک نظام امنیت عمومی، "ضرورت تأسیس سازمانی بین‌المللی و فراگیر برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی، بر اساس اصل تساوی حاکمیت تمامی کشورهای صلح‌دوست و آماده برای پذیرش عضویت این کشورها اعم از بزرگ و کوچک، در نخستین تاریخ ممکن" را به رسمیت شناخت. دو ماه بعد، چرچیل، روزولت، و ژوزف استالین رهبر اتحاد جماهیر شوروی در تهران

ملاقات کردند تا راهبرد خود را برای پیروزی نهایی برنامه‌ریزی کنند. اعلامیه سه قدرت با تأکید بر برنامه‌ریزی برای بنیان نهادن شرایط صلح بادوام تصریح می‌دارد:

"مسئولیت متعالی که بر عهده ما و تمامی ملل متحد است برای ایجاد صلحی که ناظر بر حسن‌نیت توده‌های قاطع مردم جهان و از بین بردن بلا و هراس جنگ برای بسیاری از نسل‌ها خواهد بود را به طور کامل به رسمیت می‌شناسیم".

گفتگوهای دامبارتن اوکس و کنفرانس یالتا

گام سرنوشت‌ساز در راستای تأسیس سازمانی بین‌المللی و فراگیر برای حفظ صلح و امنیت از اوت تا اکتبر ۱۹۴۴ در دامبارتن اوکس واشنگتن، دی.سی. برداشته شد. در این مکان نمایندگانی از چین، بریتانیا، ایالات متحده آمریکا، و اتحاد جماهیر شوروی جهت ارائه پیشنهاد پیرامون اهداف و اصول آن سازمان با یکدیگر ملاقات کردند. آنان "سازمان ملل متحد" را با ارکان اصلی‌اش مجمع عمومی، شورای امنیت، دیوان بین‌المللی دادگستری، و دبیرخانه به همراه شورای اقتصادی و اجتماعی پیش‌بینی کردند. مجمع عمومی اقدام به مطالعه و ارائه پیشنهادهایی برای ترویج همکاری سیاسی، اقتصادی و اجتماعی خواهد کرد و موقعیت‌ها را به گونه‌ای تطبیق می‌دهد که به رفاه عمومی منجر شود. شورای امنیت مسئولیت اصلی حفظ صلح و

امنیت بین‌المللی، شامل پیشگیری و سرکوب تهاجم را بر عهده خواهد داشت و در صورت درخواست آن، اعضای سازمان موافقت خواهند کرد نیروهای مسلح در اختیارش قرار دهند.

در حالی که جنگ به پایان خود نزدیک می‌شد، چرچیل، روزولت، و استالین بار دیگر در فوریه ۱۹۴۵ در یالتا، کریمه ملاقات کردند. آنان با روند رأی‌گیری شورای امنیت موافقت نمودند؛ پیشنهاد نظام قیومت سرزمینی را دادند؛ و خواستار برگزاری کنفرانس ملل متحد برای تدوین پیش‌نویس منشور سازمان جهانی پیشنهادی در ۲۵ آوریل ۱۹۴۵ در سانفرانسیسکو شدند.

کنفرانس سانفرانسیسکو

پس از آن که در اوایل ماه آوریل کمیته‌ای از حقوق‌دانان به منظور تدوین پیش‌نویس اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری در واشنگتن، دی.سی. دیدار کردند، هیأت‌ها از ۵۰ کشور و تمامی قاره‌ها، که نماینده تنوع فرهنگی بیش از ۸۰ درصد جمعیت جهان بودند، در سانفرانسیسکو تشکیل جلسه دادند و پیشنهادات دامبارتن اوکس را به عنوان دستور کار برگزیدند.

آنان درباره مسائل عضویت، ساختار و آیین کار تصمیم گرفتند، که رأی‌گیری در شورای امنیت؛ همکاری‌های اقتصادی و اجتماعی

بین‌المللی؛ قیمومت بین‌المللی؛ صلاحیت دیوان بین‌المللی دادگستری، و سایر موارد ضروری را در بر می‌گرفت. منشور دو ماه بعد در ۲۶ ژوئن ۱۹۴۵ برای امضا آماده شد. پس از تصویب و واسپاری اطلاعات به وسیله چین، فرانسه، بریتانیا، ایالات متحده آمریکا، و اتحاد جماهیر شوروی به همراه اکثریت کشورهای امضاکننده، در ۲۴ اکتبر ۱۹۴۵ منشور ملل متحد لازم‌الاجرا گردید. سازمان ملل متحد متولد شد، و با راهنمایی منشور ملل متحد، پیگیری اهداف چالش‌برانگیز نجات نسل‌های پیش‌رو از جنگ، ترویج حقوق بشر، پیشرفت اجتماعی و معیارهای بهتر زندگی برای همه را آغاز کرد.

منابع:

“Steps to the charter”, in: *UN chronicle*, Vol. XXII, No.4, 1985, pp. 4-11.

“The United Nations. I. Origin and Evolution”, in: *Yearbook of the United Nations*, 1946-47 (Vol.1). Lake Success, New York: 1947, pp. 1-50.

فهرست مندرجات

منشور سازمان ملل متحد

- فصل اول: مقاصد و اصول.....۱۷
- فصل دوم: عضویت.....۲۰
- فصل سوم: ارکان.....۲۲
- فصل چهارم: مجمع عمومی.....۲۳
- فصل پنجم: شورای امنیت.....۳۰
- فصل ششم: حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات.....۳۵
- فصل هفتم: اقدام در موارد تهدید علیه صلح، نقض صلح، و اعمال تجاوز.....۳۸
- فصل هشتم: قراردادهای منطقه‌ای.....۴۵
- فصل نهم: همکاری اقتصادی و اجتماعی بین‌المللی.....۴۷

- فصل دهم: شورای اقتصادی و اجتماعی.....۵۰
- فصل یازدهم: اعلامیه راجع به سرزمین های غیرخودمختار.....۵۶
- فصل دوازدهم: نظام قیمومت بین المللی.....۵۸
- فصل سیزدهم: شورای قیمومت.....۶۴
- فصل چهاردهم: دیوان بین المللی دادگستری.....۶۷
- فصل پانزدهم: دبیرخانه.....۶۹
- فصل شانزدهم: مقررات مختلف.....۷۲
- فصل هفدهم: ترتیبات موقتی راجع به امنیت.....۷۴
- فصل هجدهم: اصلاحات.....۷۵
- فصل نوزدهم: تصویب و امضا.....۷۷

اساسنامه ديوان بين المللى دادگستري

فصل اول: تشکيلات ديوان..... ٧٩

فصل دوم: صلاحيت ديوان بين المللى دادگستري..... ٩٦

فصل سوم: آيين دادرسي..... ١٠١

فصل چهارم: آراى مشورتى..... ١١١

فصل پنجم: اصلاحات..... ١١٤

يادداشتى در زمينه اصلاحات منشور..... ١١٥

منشور ملل

متحد

ما مردم ملل متحد با تصمیم

به محفوظ داشتن نسل‌های آینده از بلای جنگ که دوبار در مدت یک عمر انسانی افراد بشر را دچار مصائب غیر قابل بیان نموده، و

با اعلام مجدد ایمان خود به حقوق اساسی بشر و به حیثیت و ارزش شخصیت انسانی و به تساوی حقوق مرد و زن و همچنین بین ملت‌ها اعم از کوچک و بزرگ، و

ایجاد شرایط لازم برای حفظ عدالت و احترام الزامات ناشی از عهدنامه‌ها و سایر منابع حقوق بین‌المللی، و

کمک به ترقی اجتماعی و شرایط زندگی بهتر با آزادی بیشتر،

و برای نیل به این هدف‌ها

به رفق و مدارا کردن و زیستن در حال صلح با یکدیگر با یک روحیه حسن همجواری، و

به متحد ساختن قوای خود برای نگاهداری صلح و امنیت بین‌المللی،
و

به قبول اصول و ایجاد روش‌هایی که عدم استفاده از نیروهای مسلح را جز در راه منافع مشترک تضمین نماید، و

به توسل به وسایل و مجاری بین‌المللی برای پیشبرد ترقی اقتصادی و اجتماعی تمام ملل،

مصمم شده‌ایم که برای تحقق این مقاصد تشریک مساعی نماییم

و در نتیجه دولت‌های متبوع ما توسط نمایندگان خود که در شهر سانفرانسیسکو گرد آمده‌اند و اختیارات تامه آنان ابراز و صحت و اعتبار آن محرز شناخته شده است نسبت به این منشور ملل متحد موافقت حاصل نموده‌اند و بدین وسیله یک سازمان بین‌المللی که موسوم به ملل متحد خواهد بود تأسیس می‌نمایند.

فصل اول

مقاصد و اصول

ماده ۱

مقاصد ملل متحد به قرار زیر است:

۱. حفظ صلح و امنیت بین‌المللی و بدین منظور به عمل آوردن اقدامات دسته جمعی مؤثر برای جلوگیری و برطرف کردن تهدیدات علیه صلح و متوقف ساختن هرگونه عمل تجاوز یا سایر کارهای ناقض صلح و فراهم آوردن موجبات تعدیل و حل و فصل اختلافات بین‌المللی یا وضعیت‌هایی که ممکن است منجر به نقض صلح گردد با شیوه‌های مسالمت‌آمیز و بر طبق اصول عدالت و حقوق بین‌الملل؛
۲. توسعه روابط دوستانه در بین ملل بر مبنای احترام به اصل تساوی حقوق و خودمختاری ملل و انجام سایر اقدامات مقتضی برای تحکیم صلح جهانی؛
۳. حصول همکاری بین‌المللی در حل مسائل بین‌المللی که دارای جنبه‌های اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی یا بشردوستانه است و در پیشبرد و تشویق احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همگان بدون تمایز از حیث نژاد، جنس، زبان یا مذهب؛ و

۴. بودن مرکزی برای هماهنگ کردن اقداماتی که ملل جهت حصول این هدف‌های مشترک معمول می‌دارند.

ماده ۲

سازمان و اعضای آن در تعقیب مقاصد مذکور در ماده اول بر طبق اصول زیر عمل خواهند کرد.

۱. سازمان بر مبنای اصل تساوی حاکمیت کلیه اعضای آن قرار دارد.

۲. کلیه اعضا به منظور تضمین حقوق و مزایای ناشی از عضویت تعهداتی را که به موجب این منشور بر عهده گرفته‌اند با حسن نیت انجام خواهند داد.

۳. کلیه اعضا اختلافات بین‌المللی خود را به وسایل مسالمت‌آمیز به طریقی که صلح و امنیت بین‌المللی و عدالت به خطر نیفتد، حل خواهند کرد.

۴. کلیه اعضا در روابط بین‌المللی خود از تهدید به زور یا استفاده از آن علیه تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی هر کشوری یا از هر روش دیگری که با مقاصد ملل متحد مابینت داشته باشد خودداری خواهند نمود.

۵. کلیه اعضا در هر اقدامی که سازمان بر طبق این منشور به عمل آورد به سازمان همه‌گونه مساعدت خواهند کرد و از کمک به هر

کشوری که سازمان ملل متحد علیه آن اقدام احتیاطی یا قهری به عمل می‌آورد خودداری خواهند نمود.

۶. سازمان مراقبت خواهد کرد کشورهایی که عضو ملل متحد نیستند تا آنجا که برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی ضروری است بر طبق این اصول عمل نمایند.

۷. هیچ‌یک از مقررات مندرج در این منشور، ملل متحد را مجاز نمی‌دارد در اموری که ذاتاً جزو صلاحیت داخلی هر کشوری است دخالت نماید و اعضا را نیز ملزم نمی‌کند که چنین موضوعاتی را تابع مقررات این منشور قرار دهند لیکن این اصل به اعمال اقدامات قهری پیش‌بینی شده در فصل هفتم لطمه وارد نخواهد آورد.

فصل دوم

عضویت

ماده ۳

اعضای اصلی ملل متحد کشورهایایی هستند که در کنفرانس ملل متحد راجع به سازمان بین‌المللی در سانفرانسیسکو شرکت نموده یا قبلاً اعلامیه ملل متحد مورخ اول ژانویه ۱۹۴۲ را امضا کرده و این منشور را امضا و بر طبق ماده ۱۱۰ تصویب نمایند.

ماده ۴

۱. سایر کشورهای شیفته صلح که تعهدات مندرج در این منشور را بپذیرند و به نظر و تشخیص سازمان قادر و مایل به اجرای آن باشند می‌توانند به عضویت ملل متحد درآیند.
۲. قبول هر کشوری که واجد شرایط مذکور باشد به عضویت ملل متحد منوط به تصمیمی است که مجمع عمومی بنابر توصیه شورای امنیت اتخاذ می‌نماید.

ماده ۵

هر عضو ملل متحد که از طرف شورای امنیت بر علیه آن اقدام احتیاطی یا قهری به عمل آمده است ممکن است به وسیله مجمع

عمومی و بنابر توصیه شورای امنیت از اعمال حقوق و مزایای عضویت
معلق گردد. اعمال حقوق و مزایای مزبور ممکن است به وسیله
شورای امنیت مجدداً برقرار شود.

ماده ۶

هر عضو ملل متحد که در تخطی از اصول مندرج در این منشور
اصرار ورزد ممکن است به وسیله مجمع عمومی بنابر توصیه شورای
امنیت از سازمان اخراج گردد.

فصل سوم

ارکان

ماده ۷

۱. ارکان اصلی ملل متحد عبارتست از: یک مجمع عمومی، یک شورای امنیت، یک شورای اقتصادی و اجتماعی، یک شورای قیمومت، یک دیوان بین‌المللی دادگستری، و یک دبیرخانه.
۲. ارکان فرعی که ضروری تشخیص داده شود ممکن است بر طبق این منشور تأسیس گردد.

ماده ۸

سازمان ملل متحد برای تصدی هر شغلی به هر عنوان تحت شرایط مساوی در ارکان اصلی و فرعی خود هیچ‌گونه محدودیتی در استخدام مردان و زنان برقرار نخواهد کرد.

فصل چهارم

مجمع عمومی

ترکیب

ماده ۹

۱. مجمع عمومی مرکب از کلیه اعضای ملل متحد خواهد بود.
۲. هر عضو بیش از پنج نماینده در مجمع عمومی نخواهد داشت.

وظایف و اختیارات

ماده ۱۰

مجمع عمومی می‌تواند هر مسئله یا امری را که در حدود این منشور یا مربوط به اختیارات و وظایف هر یک از رکن‌های مقرر در این منشور باشد مورد بحث قرار دهد و جز در مورد مذکور در ماده ۱۲، ممکن است به اعضای سازمان ملل متحد یا به شورای امنیت یا به هر دو درباره هر یک از این مسائل و امور توصیه‌هایی بنماید.

ماده ۱۱

۱. مجمع عمومی می‌تواند اصول کلی همکاری برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی منجمله اصول حاکم بر خلع سلاح و تنظیم

تسلیمات را مورد رسیدگی قرار دهد و ممکن است در مورد اصول مذکور به اعضا یا به شورای امنیت یا به هر دو توصیه‌هایی بنماید.

۲. مجمع عمومی می‌تواند هر مسئله مربوط به حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را که توسط هر یک از اعضا یا شورای امنیت یا بر طبق بند دوم از ماده ۳۵ توسط کشوری که عضو ملل متحد نیست بدان رجوع شده باشد مورد بحث قرار دهد و جز در مورد مقرر در ماده ۱۲ می‌تواند در مورد چنین مسائلی به کشور یا کشورهای مربوط یا به شورای امنیت یا به هر دو توصیه‌هایی بنماید. هر مسئله‌ای از این قبیل که اقدام در مورد آن ضروری باشد توسط مجمع عمومی قبل یا بعد از بحث به شورای امنیت ارجاع خواهد گردید.

۳. مجمع عمومی می‌تواند توجه شورای امنیت را به وضعیت‌هایی که محتمل است صلح و امنیت بین‌المللی را به مخاطره اندازد جلب نماید.

۴. اختیارات مجمع عمومی که در این ماده ذکر شده است حد کلی شمول ماده ۱۰ را محدود نخواهد کرد.

ماده ۱۲

۱. تا زمانی که شورای امنیت در مورد هر اختلاف یا وضعیت، در حال انجام وظایفی است که در این منشور بدان محول شده

است مجمع عمومی در مورد آن اختلاف یا وضعیت هیچ‌گونه توصیه‌ای نخواهد کرد مگر این که شورای امنیت چنین تقاضایی بکند.

۲. دبیرکل ملل متحد با موافقت شورای امنیت، مجمع عمومی را در هر دوره اجلاس از امور مربوط به حفظ صلح و امنیت بین‌المللی که در شورای امنیت مطرح است مطلع خواهد ساخت و به همین نحو بلافاصله پس از ختم رسیدگی شورای امنیت نسبت به امور مربوطه مراتب را به مجمع عمومی و در صورتی که مجمع عمومی در حال اجلاس نباشد به اعضا اطلاع خواهد داد.

ماده ۱۳

۱. مجمع عمومی نسبت به امور زیر موجبات انجام مطالعات و صدور توصیه‌هایی را فراهم می‌کند:

الف - ترویج همکاری بین‌المللی در امور سیاسی و تشویق توسعه تدریجی حقوق بین‌الملل و تدوین آن؛

ب - ترویج همکاری بین‌المللی در رشته‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و بهداشتی و کمک به تحقق حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه بدون تبعیض از حیث نژاد، جنس، زبان، و مذهب.

۲. سایر مسئولیت‌ها، وظایف و اختیارات مجمع عمومی در مورد امور مذکور در شق «ب» بند یک این ماده در فصول نهم و دهم بیان شده است.

ماده ۱۴

مجمع عمومی با رعایت مقررات ماده ۱۲ می‌تواند برای حل مسالمت‌آمیز هر وضعیتی که به نظر می‌رسد احتمالاً به رفاه عمومی یا به روابط دوستانه بین الملل لطمه زند و منشأ آن هرچه باشد از جمله وضعیت‌هایی که ناشی از نقض مقاصد و اصول ملل متحد به شرح مذکور در این منشور است اقداماتی را توصیه نماید.

ماده ۱۵

۱. مجمع عمومی گزارش‌های سالانه و گزارش‌های مخصوص شورای امنیت را دریافت می‌کند و مورد بررسی قرار می‌دهد؛ گزارش‌های مذکور شامل مشروح اقدامات و تصمیماتی خواهد بود که شورای امنیت برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی به عمل آورده یا اتخاذ کرده است.

۲. مجمع عمومی گزارش‌های سایر ارکان ملل متحد را دریافت می‌کند و مورد بررسی قرار می‌دهد.

مجمع عمومی وظایفی را که تحت فصول ۱۲ و ۱۳ منشور بدان محول شده منجمله تصویب قراردادهای قیمومت، مناطقی را که سوق الجیشی قلمداد نشده است با توجه به نظام قیمومت بین‌المللی انجام خواهد داد.

۱. مجمع عمومی بودجه سازمان را بررسی و تصویب خواهد کرد.
۲. مخارج سازمان برحسب سهمیه‌بندی مقرر از طرف مجمع عمومی بر عهده اعضا خواهد بود.
۳. مجمع عمومی هرگونه ترتیبات مالی و بودجه‌ای را که به مؤسسات تخصصی منظور در ماده ۵۷ داده شود مورد بررسی و تصویب قرار خواهد داد و بودجه اداری مؤسسات مذکور را به منظور صدور توصیه به آنها بررسی خواهد نمود.

رأی

۱. هر عضو مجمع عمومی دارای یک رأی خواهد بود.
۲. تصمیمات مجمع عمومی در مورد مسائل مهم با اکثریت دو سوم از اعضای حاضر و رأی‌دهنده اتخاذ خواهد شد. موارد زیر از

مسائل مهم محسوب می‌شود: توصیه‌های مربوط به حفظ صلح و امنیت بین‌المللی، انتخاب اعضای غیردائم شورای امنیت، انتخاب اعضای شورای اقتصادی و اجتماعی، انتخاب اعضای شورای قیمومت بر طبق شق ((ج)) از بند یک ماده ۸۶، قبول اعضای جدید در سازمان ملل متحد، تعلیق حقوق و مزایای عضویت، اخراج اعضا، مسائل راجع به اجرای نظام قیمومت، و مسائل مربوط به بودجه.

۳. تصمیمات راجع به سایر امور منجمله تعیین انواع مسائل دیگری که اکثریت دو سوم باید در آن‌ها رعایت شود با اکثریت اعضای حاضر و رأی‌دهنده اتخاذ خواهد گردید.

ماده ۱۹

هر عضو ملل متحد که پرداخت سهمیه مالی آن به سازمان به تأخیر افتاده باشد در صورتی که سهمیه عقب افتاده عضو مزبور معادل یا بیشتر از مبلغ سهمیه مربوط برای دو سال قبل به طور کامل باشد در مجمع عمومی حق رأی نخواهد داشت. معذک، اگر مجمع عمومی تشخیص دهد که قصور در پرداخت ناشی از شرایطی است که از حیطة اختیار عضو مزبور خارج است می‌تواند به چنین عضوی اجازه دهد که در رأی شرکت کند.

آیین کار

ماده ۲۰

مجمع عمومی منظمأً دوره‌های اجلاس سالانه و در صورت اقتضا اجلاس‌های فوق‌العاده خواهد داشت. اجلاس‌های فوق‌العاده به دعوت دبیرکل بنا به درخواست شورای امنیت یا اکثریت اعضای ملل متحد خواهد بود.

ماده ۲۱

مجمع عمومی آیین‌نامه داخلی خود را تنظیم می‌کند. مجمع مزبور برای هر دوره اجلاس رییس خود را انتخاب می‌کند.

ماده ۲۲

مجمع عمومی برای اجرای وظایف خود می‌تواند آن‌گونه ارکان فرعی را که ضروری تشخیص دهد تأسیس نماید.

فصل پنجم

شورای امنیت

ترکیب

ماده ۲۳

۱. شورای امنیت مرکب است از پانزده عضو سازمان ملل متحد. جمهوری چین، فرانسه، اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی (فدراسیون روسیه)، بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی، و ایالات متحده امریکا اعضای دائم شورای امنیت هستند. مجمع عمومی ده عضو دیگر سازمان را بالاخص با توجه به شرکت اعضای سازمان ملل متحد در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی و سایر هدف‌های سازمان در درجه اول و همچنین با توجه به تقسیم عادلانه جغرافیایی به عنوان اعضای غیردائم شورای امنیت انتخاب می‌نماید.

۲. اعضای غیردائم شورای امنیت برای یک دوره دوساله انتخاب می‌گردند. معذک در نخستین انتخاب اعضای غیردائم پس از افزایش عده اعضای شورای امنیت از یازده به پانزده، دو عضو از چهار عضو اضافه شده برای یک دوره یکساله انتخاب می‌شوند. عضوی که خارج می‌گردد بلافاصله قابل تجدید انتخاب نخواهد بود.

۳. هر عضو شورای امنیت یک نماینده در آن شورا خواهد داشت.

وظایف و اختیارات

ماده ۲۴

۱. به منظور تأمین اقدام سریع و مؤثر از طرف ملل متحد اعضای آن مسئولیت اولیه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را به شورای امنیت واگذار می‌نمایند و موافقت می‌کنند که شورای امنیت در اجرای وظایفی که به موجب این مسئولیت بر عهده دارد از طرف آن‌ها اقدام نماید.

۲. شورای امنیت در اجرای این وظایف بر طبق مقاصد و اصول ملل متحد عمل می‌کند. اختیارات مخصوصی که برای انجام وظایف مذکور به شورای امنیت واگذار گردیده در فصول ۶، ۷، ۸ و ۱۲ بیان شده است.

۳. شورای امنیت گزارش‌های سالانه و در صورت اقتضا گزارش‌های مخصوص برای بررسی به مجمع عمومی تقدیم می‌دارد.

ماده ۲۵

اعضای ملل متحد موافقت می‌نمایند که تصمیمات شورای امنیت را بر طبق این منشور قبول و اجرا نمایند.

به منظور کمک به استقرار و حفظ صلح و امنیت بین‌المللی به وسیله به کار بردن تدابیری جهت صرف حداقل منابع انسانی و اقتصادی جهان برای تسلیحات، شورای امنیت مکلف است با کمک کمیته ستاد نظامی مذکور در ماده ۴۷ طرح‌هایی برای وضع اصول تنظیم تسلیحات تهیه و به اعضای ملل متحد تقدیم نماید.

رأی

۱. هر عضو شورای امنیت دارای یک رأی است.
۲. تصمیمات شورای امنیت راجع به مسائل مربوط به آیین کار با رأی نه عضو اتخاذ می‌شود.
۳. تصمیمات شورای امنیت راجع به سایر مسائل با رأی مثبت نه عضو که شامل آرای تمام اعضای دائم باشد اتخاذ می‌گردد به این شرط که در مورد تصمیماتی که به موجب مندرجات فصل ششم و بند سوم از ماده ۵۲ اتخاذ می‌شود طرف دعوی از دادن رأی خودداری نماید.

آیین کار

ماده ۲۸

۱. شورای امنیت به نحوی تشکیل خواهد شد که بتواند دائماً قادر به انجام وظایف خود باشد و بدین منظور هر یک از اعضای شورای امنیت در کلیه اوقات نماینده‌ای در مقر سازمان خواهد داشت.

۲. شورای امنیت جلساتی به فواصل معین خواهد داشت و هر یک از اعضای شورا در صورتی که مایل باشد می‌تواند توسط یکی از اعضای دولت خود یا نماینده‌ای که مخصوصاً بدین منظور تعیین گردیده است در آن جلسات شرکت جوید.

۳. شورای امنیت می‌تواند جلسات خود را در جاهایی غیر از مقر سازمان که برای تسهیل انجام وظایف خود مناسب بداند تشکیل دهد.

ماده ۲۹

شورای امنیت می‌تواند آن گونه از ارکان فرعی را که برای انجام وظایف خود لازم بداند تأسیس نماید.

ماده ۳۰

شورای امنیت آیین‌نامه داخلی خود را که از جمله مشتمل بر ترتیب انتخاب شورا باشد تنظیم می‌کند.

ماده ۳۱

هر عضو ملل متحد که عضو شورای امنیت نیست می‌تواند بدون حق رأی در مذاکرات مربوط به هر مسئله‌ای که در شورای امنیت مطرح است در هر مورد که شورای امنیت مسائل مزبور را در منافع آن عضو مخصوصاً مؤثر بداند شرکت کند.

ماده ۳۲

هر عضو ملل متحد که عضو شورای امنیت نیست یا هر کشوری که در ملل متحد عضویت ندارد هرگاه طرف اختلافی باشد که در شورای امنیت تحت رسیدگی است دعوت خواهد شد که بدون حق رأی در مذاکرات مربوط به اختلاف مزبور شرکت نماید. شورای امنیت شرایطی را که برای شرکت کشوری که عضو ملل متحد نیست عادلانه می‌داند وضع خواهد نمود.

فصل ششم

حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات

ماده ۳۳

۱. طرفین هر اختلاف که ادامه آن محتمل است حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را به خطر اندازد باید قبل از هر چیز از طریق مذاکره، تحقیق، میانجی‌گری، سازش، داوری، رسیدگی قضایی، و توسل به مؤسسات یا ترتیبات منطقه‌ای یا سایر وسایل مسالمت‌آمیز بنا به انتخاب خود راه حل آن را جستجو نمایند.
۲. شورای امنیت در صورت اقتضا از طرفین اختلاف خواهد خواست که اختلافات خود را با شیوه‌های مزبور حل و فصل نمایند.

ماده ۳۴

شورای امنیت می‌تواند هر اختلاف یا وضعیتی را که ممکن است منجر به یک اصطحکاک بین‌المللی گردد یا اختلافی ایجاد نماید مورد رسیدگی قرار دهد بدین منظور که تعیین نماید آیا محتمل است ادامه اختلاف یا وضعیت مزبور حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را به خطر بیندازد.

۱. هر عضو ملل متحد می‌تواند توجه شورای امنیت یا مجمع عمومی را به هر اختلاف یا وضعیتی از آن‌گونه که در ماده ۳۴ بدان اشاره شده است جلب نماید.
۲. هر کشوری که عضو ملل متحد نیست می‌تواند توجه شورای امنیت یا مجمع عمومی را به اختلافی که خود در آن درگیر است جلب نماید مشروط بر این که در مورد اختلاف مزبور قبلاً تعهدات مربوط به حل و فصل مسالمت‌آمیز مقرر در این منشور را قبول نماید.
۳. اقدامات مجمع عمومی در خصوص اموری که به موجب این ماده توجه مجمع بدان معطوف می‌گردد تابع مقررات مواد ۱۱ و ۱۲ است.

۱. شورای امنیت می‌تواند در هر مرحله از اختلافی از آن‌گونه که در ماده ۳۳ بدان اشاره شده است یا در هر وضعیت شبیه به آن، روش‌ها یا ترتیب‌های حل و فصل مناسب توصیه نماید.
۲. شورای امنیت ملزم است روش‌هایی را که طرفین دعوی خود قبلاً برای حل و فصل اختلاف قبول کرده‌اند مورد توجه قرار دهد.

۳. شورای امنیت در توصیه‌هایی که به موجب این ماده می‌کند باید همچنین در نظر داشته باشد که اختلافات قضایی باید بطور کلی توسط طرفین دعوی بر طبق مقررات اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری به دیوان مزبور رجوع گردد.

ماده ۳۷

۱. در صورتی که طرف‌های اختلافی از آنگونه که در ماده ۳۳ بدان اشاره شده است نتوانند آن را به وسایل مذکور در ماده مزبور حل و فصل کنند باید آن را به شورای امنیت ارجاع نمایند.

۲. هرگاه شورای امنیت تشخیص دهد که دوام یک اختلاف در واقع محتمل است حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را به خطر اندازد باید تصمیم بگیرد که بر طبق ماده ۳۶ عمل کند یا شرایطی را که برای حل و فصل مناسب تشخیص می‌دهد توصیه نماید.

ماده ۳۸

در صورتی که کلیه طرف‌های هر اختلاف درخواست نمایند، شورای امنیت می‌تواند به منظور حل مسالمت‌آمیز اختلاف مزبور به طرف‌های اختلاف توصیه‌هایی بنماید بدون این که به این ترتیب به مقررات مواد ۳۳ الی ۳۷ لطمه‌ای وارد آید.

فصل هفتم

اقدام در موارد تهدید علیه صلح، نقض صلح، و اعمال تجاوز

ماده ۳۹

شورای امنیت وجود هرگونه تهدید علیه صلح، نقض صلح، یا عمل تجاوز را احراز و توصیه‌هایی خواهد نمود یا تصمیم خواهد گرفت که برای حفظ یا اعاده صلح و امنیت بین‌المللی به چه اقداماتی بر طبق مواد ۴۱ و ۴۲ باید مبادرت شود.

ماده ۴۰

به منظور جلوگیری از وخامت وضعیت، شورای امنیت می‌تواند قبل از آن‌که بر طبق ماده ۳۹ توصیه‌هایی بنماید یا درباره اقداماتی که باید معمول گردد تصمیم بگیرد. از طرف‌های ذینفع بخواهد اقدامات موقتی را که شورای امنیت ضروری یا مطلوب تشخیص می‌دهد انجام دهند. اقدامات موقتی مذکور به حقوق یا ادعاها یا موقعیت طرف‌های ذینفع لطمه‌ای وارد نخواهد کرد شورای امنیت تخلف در اجرای اقدامات موقتی را چنان‌که باید و شاید در نظر خواهد گرفت.

ماده ۴۱

شورای امنیت می‌تواند تصمیم بگیرد که برای اجرای تصمیمات آن شورا مبادرت به چه اقداماتی که متضمن به کارگیری نیروی مسلح

نباشد لازم است و می‌تواند از اعضای ملل متحد بخواهد که به این قبیل اقدامات مبادرت ورزند. این اقدامات ممکن است شامل متوقف ساختن تمام یا قسمتی از روابط اقتصادی و ارتباطات راه‌آهن، دریایی، هوایی، پستی، تلگرافی، رادیویی، و سایر وسایل ارتباطی، و قطع روابط سیاسی باشد.

ماده ۴۲

در صورتی که شورای امنیت تشخیص دهد که اقدامات پیش‌بینی شده در ماده ۴۱ کافی نخواهد بود یا ثابت شده باشد که کافی نیست می‌تواند به وسیله نیروهای هوایی، دریایی، یا زمینی به اقدامی که برای حفظ یا اعاده صلح و امنیت بین‌المللی ضروری است مبادرت کند. این اقدام ممکن است مشتمل بر تظاهرات و محاصره و سایر عملیات نیروهای هوایی، دریایی، یا زمینی اعضای ملل متحد باشد.

ماده ۴۳

۱. تمامی اعضای ملل متحد به منظور شرکت در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی متعهد می‌شوند که نیروهای مسلح و تسهیلات منجمله حق عبور لازم برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را بنا به درخواست شورای امنیت و بر طبق موافقت‌نامه یا موافقت‌های ویژه در اختیار آن شورا قرار دهند.

۲. موافقت‌نامه یا موافقت‌نامه‌های مذکور تعداد و نوع نیروها، درجه آمادگی و قرارگاه عمومی آن‌ها، و ماهیت تسهیلات و کمک‌هایی را که باید ارائه گردد، معین می‌نماید.

۳. مذاکرات مربوط به موافقت‌نامه یا موافقت‌نامه‌های مزبور به ابتکار شورای امنیت هرچه زودتر صورت خواهد گرفت. این موافقت‌نامه‌ها بین شورای امنیت و اعضا یا بین شورای امنیت و گروه‌هایی از اعضا منعقد خواهد گردید و کشورهای امضاکننده باید آن را بر طبق مقررات قوانین اساسی خود تصویب نمایند.

ماده ۴۴

هرگاه شورای امنیت تصمیم به استفاده نیرو بگیرد قبل از آن که از عضو که در شورا نماینده ندارد درخواست تدارک نیروهای مسلح برای انجام تعهدات متقبله به موجب ماده ۴۳ بنماید، باید عضو مزبور را در صورت تمایل خود آن عضو به شرکت در تصمیمات شورای امنیت مربوط به استفاده از قسمت‌هایی از نیروهای مسلح آن عضو دعوت نماید.

ماده ۴۵

برای این که سازمان ملل متحد قادر به انجام اقدامات فوری نظامی باشد اعضا باید قسمت‌هایی از نیروی هوایی خود را به طوری که قابل استفاده فوری برای عملیات اجرایی دسته جمعی بین‌المللی باشد،

آماده نگهدارند. مقدار و درجه آمادگی این قسمت‌ها و طرح‌های عملیات دسته جمعی آنان در حدود مقرر در موافقت‌نامه یا موافقت‌نامه‌های مخصوص اشاره شده در ماده ۴۳ توسط شورای امنیت و با کمیته ستاد نظامی تعیین خواهد شد.

ماده ۴۶

طرح‌های به کارگیری نیروی مسلح را شورای امنیت با کمک کمیته ستاد نظامی تنظیم می‌کند.

ماده ۴۷

۱. برای راهنمایی و کمک به شورای امنیت درباره کلیه مسائل مربوط به نیازمندی‌های نظامی شورای امنیت برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی و همچنین برای به کارگیری و فرماندهی نیروهای مسلحی که در اختیار شورا قرار داده شده و تنظیم تسلیحات و خلع سلاح احتمالی یک کمیته ستاد نظامی تأسیس می‌شود.

۲. کمیته ستاد نظامی مرکب خواهد بود از رؤسای ستاد اعضای دائم شورای امنیت یا نمایندگان آن‌ها. هرگاه حسن اجرای وظایف کمیته ستاد نظامی شرکت عضوی از اعضای ملل متحد را که در کمیته نماینده دائم ندارد ایجاب نماید آن عضو از طرف کمیته ستاد نظامی برای شرکت در کارها دعوت خواهد شد.

۳. کمیته ستاد نظامی تحت نظر شورای امنیت مسئول هدایت سوق الجیشی هر یک از نیروهای مسلحی که در اختیار شورا قرار داده شده خواهد بود. موضوعات مربوط به فرماندهی این‌گونه نیروها بعداً ترتیب داده خواهد شد.

۴. کمیته ستاد نظامی می‌تواند با اجازه شورای امنیت و پس از مشورت با سازمان‌های منطقه‌ای مناسب کمیته‌های فرعی منطقه‌ای تأسیس نماید.

ماده ۴۸

۱. برای اجرای تصمیمات شورای امنیت جهت حفظ صلح و امنیت بین‌المللی همه یا بعضی از اعضای ملل متحد به تشخیص شورای امنیت اقدام لازم معمول خواهند داشت.

۲. اعضای ملل متحد مستقیماً و به وسیله اقدامات خود در سازمان‌های بین‌المللی مربوط که عضو آن هستند تصمیمات مذکور را اجرا خواهند کرد.

ماده ۴۹

اعضای ملل متحد در دادن کمک متقابل به یکدیگر برای اجرای تصمیمات متخذه از طرف شورای امنیت تشریک مساعی خواهند کرد.

هرگاه شورای امنیت اقدامات احتیاطی یا قهری علیه کشوری معمول دارد هر کشور دیگر که خود را مواجه با مشکلات اقتصادی خاصی ناشی از اجرای آن اقدامات بیابد اعم از این که عضو ملل متحد باشد یا نه حق خواهد داشت در مورد حل آن مشکلات با شورای امنیت مشورت نماید.

در صورت وقوع حمله مسلحانه علیه یک عضو ملل متحد تا زمانی که شورای امنیت اقدام لازم برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را به عمل آورد هیچ‌یک از مقررات این منشور به حق ذاتی دفاع از خود، خواه فردی یا دسته جمعی لطمه‌ای وارد نخواهد کرد. اعضا باید اقداماتی را که در اعمال این حق دفاع از خود به عمل می‌آورند فوراً به شورای امنیت گزارش دهند. این اقدامات به هیچ وجه در اختیار و مسئولیتی که شورای امنیت بر طبق این منشور دارد و به موجب آن برای حفظ و اعاده صلح و امنیت بین‌المللی و در هر موقع که ضروری تشخیص دهد اقدام لازم به عمل خواهد آورد تأثیری نخواهد داشت.

فصل هشتم

قراردادهای منطقه‌ای

ماده ۵۲

۱. هیچ‌یک از مقررات این منشور مانع وجود قراردادهای یا مؤسسات منطقه‌ای برای انجام امور مربوط به حفظ صلح و امنیت بین‌المللی که متناسب برای اقدامات منطقه‌ای باشد نیست مشروط بر این که این گونه قراردادهای یا مؤسسات و فعالیت‌های آنها با مقاصد و اصول ملل متحد سازگار باشد.
۲. اعضای ملل متحد که چنین قراردادهایی را منعقد می‌نمایند یا چنین مؤسساتی را تأسیس می‌کنند هرگونه کوششی را برای حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات محلی از طریق این قراردادهای یا مؤسسات منطقه‌ای قبل از مراجعه به شورای امنیت به کار خواهند برد.
۳. شورای امنیت توسعه حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات محلی را از طریق چنین قراردادهای یا مؤسسات منطقه‌ای چه به ابتکار کشورهای ذینفع و چه با ارجاع از طرف شورای امنیت تشویق می‌نماید.
۴. این ماده به هیچ وجه لطمه‌ای به اجرای مواد ۳۴ و ۳۵ نخواهد زد.

۱. شورای امنیت در موارد مقتضی از چنین قراردادهای یا مؤسسات منطقه‌ای برای عملیات اجرایی تحت اختیار خود استفاده خواهد کرد. ولی هیچ‌گونه عملیات اجرایی به موجب قراردادهای منطقه‌ای یا توسط مؤسسات منطقه‌ای بدون اجازه شورای امنیت صورت نخواهد گرفت. اقداماتی که در اجرای ماده ۱۰۷ یا به موجب قراردادهای منطقه‌ای علیه هر کشور دشمن به شرحی که در بند دوم این ماده تعریف شده است یا علیه تجدید سیاست تجاوزکارانه از طرف چنین کشوری انجام می‌شود تا زمانی که سازمان ملل متحد بنا بر درخواست کشورهای ذینفع مسئولیت جلوگیری از تجاوزات بیشتر چنین کشوری را به عهده گیرد از این قاعده مستثنی است.

۲. عبارت «کشور دشمن» که در بند اول این ماده استفاده شده است شامل هر کشوری می‌شود که در طی جنگ جهانی دوم دشمن هر یک از امضاکنندگان این منشور بوده است.

فعالیت‌هایی که به موجب قراردادهای منطقه‌ای یا به وسیله مؤسسات منطقه‌ای برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی انجام می‌گیرد یا مورد

نظر است باید در همه مواقع به طور کامل به اطلاع شورای
امنیت برسد.

فصل نهم

همکاری اقتصادی و اجتماعی بین‌المللی

ماده ۵۵

با توجه به ضرورت ایجاد شرایط ثبات و رفاه برای تأمین روابط مسالمت‌آمیز و دوستانه بین‌الملل بر اساس احترام به اصل تساوی حقوق و خودمختاری ملل، سازمان ملل متحد امور زیر را تشویق خواهد کرد:

- أ) بالا بردن سطح زندگی، فراهم ساختن کار برای حصول شرایط ترقی و توسعه در نظام اقتصادی و اجتماعی؛
- ب) حل مسائل بین‌الملل اقتصادی، اجتماعی، بهداشتی و مسائل مربوط به آن‌ها و همکاری بین‌المللی فرهنگی و آموزش؛ و
- ج) احترام جهانی و مؤثر حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه بدون تبعیض از حیث نژاد، جنس، (و) زبان، یا مذهب.

ماده ۵۶

کلیه اعضا متعهد می‌شوند که برای نیل به مقاصد مذکور در ماده ۵۵ در همکاری با سازمان ملل متحد اقدامات فردی یا دسته جمعی معمول دارند.

ماده ۵۷

۱. مؤسسات تخصصی مختلف که به موجب موافقتنامه بین کشورها تأسیس و بر طبق اساسنامه‌های خود در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی و سایر رشته‌های مرتبط دارای مسئولیت‌های وسیع بین‌المللی هستند بر طبق مقررات ماده ۶۳ وابسته به سازمان ملل متحد خواهند شد.

۲. مؤسساتی که این‌گونه وابسته به ملل متحد می‌شوند از این پس به عنوان مؤسسات تخصصی ذکر خواهند شد.

ماده ۵۸

سازمان برای هماهنگ کردن برنامه‌ها و فعالیت‌های مؤسسات تخصصی توصیه‌هایی خواهد کرد.

ماده ۵۹

سازمان در صورت اقتضا موجبات مذاکرات بین کشورهای ذینفع را برای ایجاد هرگونه مؤسسات تخصصی جدیدی که برای نیل به مقاصد مذکور در ماده ۵۵ ضروری باشد فراهم می‌کند.

ماده ۶۰

مسئولیت اجرای وظایف سازمان که در این فصل مقرر است بر عهده مجمع عمومی و تحت نظر مجمع عمومی به عهده شورای اقتصادی و اجتماعی است که بدین منظور دارای اختیارات مذکور در فصل ده است.

فصل دهم

شورای اقتصادی و اجتماعی

ماده ۶۱

۱. شورای اقتصادی و اجتماعی مرکب از ۵۴ عضو ملل متحد خواهد بود که توسط مجمع عمومی انتخاب می‌شوند.
۲. با رعایت مقررات بند سوم همه ساله هجده عضو شورای اقتصادی و اجتماعی برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند. عضوی که خارج می‌گردد قابل انتخاب مجدد است.
۳. در نخستین انتخاب پس از افزایش اعضای شورای اقتصادی و اجتماعی از ۲۷ به ۵۴، علاوه بر اعضای که به جای نُه عضوی که دوره خدمت‌شان پایان یافته انتخاب می‌شوند ۲۷ عضو جدید انتخاب خواهند شد. دوره خدمت نُه عضو از این ۲۷ عضو اضافی پس از یک سال و نُه عضو دیگر در پایان سال دوم به نحوی که از طرف مجمع عمومی مقرر می‌شود خاتمه می‌یابد.
۴. هر عضو شورای اقتصادی و اجتماعی دارای یک نماینده خواهد بود.

وظایف و اختیارات

ماده ۶۲

۱. شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند مطالعات و گزارش‌هایی درباره مسائل بین‌المللی مربوط به امور اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی و سایر امور مربوط انجام داده یا تهیه نماید یا موجبات انجام یا تهیه آن را فراهم آورد و در مورد این‌گونه امور به مجمع عمومی و اعضای ملل متحد و مؤسسات تخصصی مربوط توصیه‌هایی بنماید.
۲. شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند به منظور تشویق احترام واقعی حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه توصیه‌هایی بنماید.
۳. شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند در خصوص اموری که در صلاحیت آن قرار دارد پیش‌نویس مقاله‌نامه‌هایی برای تقدیم به مجمع عمومی تهیه نماید.
۴. شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند در خصوص مسائلی که در صلاحیت آن قرار دارد کنفرانس‌های بین‌المللی بر طبق قواعد مقرر از طرف ملل متحد ترتیب دهد.

۱. شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند با هر یک از مؤسسات تخصصی مذکور در ماده ۵۷ قراردادهایی منعقد کند و شرایطی را که به موجب آن مؤسسه مربوطه وابسته به ملل متحد خواهد گردید معین نماید. این گونه قراردادهای باید به تصویب مجمع عمومی برسد.
۲. شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند از طریق مشاوره با مؤسسات تخصصی و توصیه به آنها و توصیه به مجمع عمومی و اعضای ملل متحد فعالیت‌های مؤسسات تخصصی را هماهنگ سازد.

۱. شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند برای بدست آوردن گزارش‌های منظم مؤسسات تخصصی اقدامات مقتضی به عمل آورد. شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند برای بدست آوردن گزارش‌هایی در خصوص اقداماتی که برای اجرای توصیه‌های خود و توصیه‌هایی که توسط مجمع عمومی راجع به امور داخل در صلاحیت شورا به عمل آمده است با اعضای ملل متحد و مؤسسات تخصصی ترتیباتی بدهد.

۲. شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند ملاحظات خود را درباره این گزارش‌ها به مجمع عمومی بفرستد.

ماده ۶۵

شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند اطلاعاتی در اختیار شورای امنیت قرار دهد و به درخواست شورای امنیت به آن شورا کمک کند.

ماده ۶۶

۱. شورای اقتصادی و اجتماعی در اجرای توصیه‌های مجمع عمومی وظایفی را که در حیطه صلاحیت آن شورا است انجام می‌دهد.

۲. شورای اقتصادی و اجتماعی می‌تواند با تصویب مجمع عمومی خدماتی را که اعضای ملل متحد و مؤسسات تخصصی از آن شورا بخواهند انجام دهد.

۳. شورای اقتصادی و اجتماعی وظایف دیگری را که در قسمت‌های دیگر این منشور به عهده آن واگذار شده است یا ممکن است توسط مجمع عمومی بدان محول شود انجام می‌دهد.

رأی

ماده ۶۷

۱. هر عضو شورای اقتصادی و اجتماعی دارای یک رأی خواهد بود.
۲. تصویب شورای اقتصادی و اجتماعی با اکثریت آرای اعضای حاضر و رأی‌دهنده گرفته می‌شود.

آیین کار

ماده ۶۸

شورای اقتصادی و اجتماعی کمیسیون‌هایی برای مسائل اقتصادی و اجتماعی و ترویج حقوق بشر همچنین هر گونه کمیسیون‌های دیگری که برای اجرای وظایفش ضروری باشد تأسیس می‌کند.

ماده ۶۹

شورای اقتصادی و اجتماعی از هر یک از اعضای ملل متحد برای شرکت در مذاکرات مربوط به هر موضوعی که آن عضو به نحو خاصی در آن ذینفع است دعوت خواهد کرد بدون آن که عضو مزبور حق رأی داشته باشد.

ماده ۷۰

شورای اقتصادی و اجتماعی می تواند ترتیباتی بدهد که نمایندگان مؤسسات تخصصی بدون حق رأی در مذاکرات شورا و کمیسیون هایی که توسط آن تأسیس می گردند و همچنین نمایندگان خود شورا در مذاکرات مؤسسات تخصصی شرکت جویند.

ماده ۷۱

شورای اقتصادی و اجتماعی می تواند برای مشاوره با سازمان های غیردولتی که به امور در حیطه صلاحیت شورا اشتغال دارند هرگونه تدابیر مناسب اتخاذ نماید. این ترتیبات ممکن است درباره سازمان های بین المللی در جایی که اقتضا نماید، درباره سازمان های ملی پس از مشورت با عضو ذینفع ملل متحد اعمال گردد.

ماده ۷۲

۱. شورای اقتصادی و اجتماعی آیین نامه داخلی خود را تنظیم می نماید و در آن طرز انتخاب رییس شورا را معین می کند.
۲. شورای اقتصادی و اجتماعی در مواقع لازم بر طبق آیین نامه داخلی خود تشکیل جلسه می دهد. آیین نامه مزبور شامل مقررات مربوط به تشکیل جلسات به درخواست اکثریت اعضای شورا خواهد بود.

فصل یازدهم

اعلامیه راجع به سرزمین‌های غیر خودمختار

ماده ۷۳

اعضای ملل متحد که مسئولیت اداره سرزمین‌هایی را که مردم آن هنوز به درجه کامل حکومت خودمختاری نایل نشده‌اند بر عهده دارند یا بعهدہ می‌گیرند اصل اولویت منافع سکنه این سرزمین‌ها را به رسمیت می‌شناسند و تعهد پیشبرد رفاه سکنه این سرزمین‌ها را به منتها درجه و در حدود اصول مربوط به صلح و امنیت بین‌المللی به شرح مقرر در این منشور به عنوان یک مأموریت مقدس قبول نموده و برای این منظور متقبل می‌شوند که:

أ) با توجه به فرهنگ سکنه مربوطه پیشرفت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، و آموزشی آنان را تأمین نمایند. رفتارشان با سکنه مزبور عادلانه بوده و از آنان در مقابل اجحافات حمایت نمایند؛

ب) حکومت خودمختاری را توسعه دهند، آمار سیاسی سکنه را رعایت نمایند، و برطبق اوضاع و احوال خاص هر سرزمین و مردم آن و بنابر مدارج مختلف پیشرفت‌شان آنان را در توسعه تدریجی مؤسسات سیاسی آزاد یاری کنند؛

- ج) در تحکیم صلح و امنیت بین‌المللی بکوشند؛
- د) اقدامات سازنده توسعه‌ای را ترویج نمایند و به منظور آن‌که عملاً به مقاصد اجتماعی - اقتصادی و علمی مذکور در این ماده نایل شوند پژوهش‌های علمی را تشویق نمایند و با یکدیگر در مواقع و موارد مقتضی با سازمان‌های بین‌المللی تخصصی همکاری کنند؛ و
- ه) جز در مواردی که مقتضیات امنیت و ملاحظات ناشی از قوانین اساسی ایجاب نماید آمار و سایر اطلاعاتی را که دارای جنبه فنی و مربوط به شرایط اقتصادی - اجتماعی و آموزشی سرزمین‌هایی است که هر یک مسئول آن هستند غیر از سرزمین‌های مشمول مقررات فصول ۱۲ و ۱۳ جهت اطلاع مرتباً برای دبیرکل ملل متحد بفرستند.

ماده ۷۴

اعضای سازمان ملل متحد همچنین موافقت می‌کنند که خط مشی آن‌ها چه در سرزمین‌های مشمول مقررات این فصل و چه در قلمرو خاک اصلی خود آن‌ها در امور اجتماعی، اقتصادی، و تجارتي با رعایت ملاحظات لازم از حیث منافع و رفاه سایر نقاط جهان بر اساس اصل کلی حسن همجواری استوار باشد.

فصل دوازدهم

نظام قیمومت بین‌المللی

ماده ۷۵

سازمان ملل متحد تحت نظر خود یک نظام بین‌المللی قیمومت برای اداره و سرپرستی سرزمین‌هایی که ممکن است به موجب موافقت‌نامه‌های خاص بعداً تحت اداره آن قرار گیرد برقرار می‌نماید. این سرزمین‌ها از این پس به نام «سرزمین‌های تحت قیمومت» خوانده خواهد شد.

ماده ۷۶

هدف‌های اساسی نظام قیمومت بر طبق مقاصد ملل متحد به شرح مندرج در ماده یک این منشور عبارتست از:

- أ) پیشبرد تحکیم صلح و امنیت بین‌المللی؛
- ب) کمک به پیشرفت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، و آموزشی سکنه سرزمین‌های تحت قیمومت و پیشبرد تدریجی آنان بسوی حکومت خودمختاری یا استقلال بر حسب اقتضا با توجه به اوضاع و احوال خاص هر سرزمین، مردم آن و تمایلات مردم مزبور که به نحو آزادانه ابراز شده باشد

و بر طبق مقرراتی که ممکن است در هر قرارداد قیوموت پیش‌بینی شده باشد؛

(ج) تشویق احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه بدون تمایز از حیث نژاد، جنس، زبان، یا مذهب و تشویق شناسایی این معنی که ملل جهان به یکدیگر نیازمند هستند؛ و

(د) تأمین رفتار یکسان در امور اجتماعی، اقتصادی، و تجاری برای تمام اعضای ملل متحد و اتباع آن‌ها و همچنین رفتار یکسان در اجرای عدالت برای اتباع مزبور بدون آن‌که به حصول هدف‌های مذکور خللی وارد شود و با رعایت مقررات ماده ۸۰.

ماده ۷۷

۱. نظام قیوموت شامل سرزمین‌هایی می‌شود که در ردیف‌های ذیل قرار دارند و ممکن است به موجب قراردادهای قیوموت تحت این نظام درآیند:

(أ) سرزمین‌هایی که اکنون تحت وصایت هستند؛

(ب) سرزمین‌هایی که ممکن است در نتیجه جنگ جهانی دوم از کشورهای دشمن مجزا گردد؛ و

(ج) سرزمین‌هایی که به میل و اراده کشورهای مسئول اداره آن‌ها تحت این نظام قرار داده شود.

۲. به موجب یک موافقت‌نامه بعدی تعیین خواهد شد که چه سرزمین‌هایی از ردیف‌های سابق‌الذکر با چه شرایطی تحت نظام قیمومت درخواهد آمد.

ماده ۷۸

نظام قیمومت شامل سرزمین‌هایی که به عضویت ملل متحد درآمده‌اند نخواهد شد و روابط بین آن‌ها بر اساس احترام به اصل تساوی حاکمیت است.

ماده ۷۹

شرایط قیمومت برای هر سرزمینی که تحت نظام قیمومت قرار می‌گیرد و همچنین تغییر و اصلاح شرایط مذکور موضوع موافقت‌نامه‌های منعقد شده بین کشورهای ذینفع هستند منجمله کشورهای وصی در مورد سرزمین‌های تحت وصایت یکی از اعضای ملل متحد خواهد بود و به ترتیب مقرر در مواد ۸۳ و ۸۵ به تصویب خواهد رسید.

ماده ۸۰

۱. به استثنای آن‌چه در هریک از قراردادهای خاص قیمومت که بر طبق مواد ۷۷ و ۷۹ و ۸۱ منعقد می‌شود و سرزمینی را تحت نظام قیمومت در می‌آورد ممکن است مورد موافقت قرار گیرد و

تا زمان انعقاد چنین قراردادهایی هیچ‌یک از مقررات این فصل نباید طوری تعبیر شود که به نحوی در حقوق هیچ کشور یا مردمی یا در مقررات اسناد موجود بین‌المللی که اعضای ملل متحد ممکن است طرف آن باشند تغییری بدهد.

۲. بند اول این ماده نباید طوری تفسیر گردد که موجبات تأخیر و تعویق مذاکره و عقد قراردادهای ناظر به تحت نظام قیمومت قرار دادن سرزمین‌های تحت وصایت و سایر سرزمین‌ها به شرح مقرر در ماده ۷۷ را فراهم کند.

ماده ۸۱

قرارداد قیمومت در هر مورد شامل شرایطی خواهد بود که بر طبق آن سرزمین تحت قیمومت اداره خواهد شد و مقامی را که اداره سرزمین تحت قیمومت را به عهده خواهد داشت تعیین می‌نماید. این مقام که از این پس مقام اداره‌کننده نامیده می‌شود ممکن است یک یا چند دولت یا خود سازمان باشد.

ماده ۸۲

در هر قرارداد قیمومت ممکن است یک یا چند منطقه سوق‌الجیشی تعیین شود که شامل تمام یا قسمتی از سرزمین تحت قیمومت موضوع آن قرارداد باشد بدون این که به قرارداد یا قراردادهای خاص منعقد در اجرای ماده ۴۳ لطمه‌ای وارد شود.

۱. کلیه وظایف ملل متحد مربوط به مناطق سوق الجیشی منجمله تصویب شرایط قرارداد قیمومت و تغییر و اصلاح احتمالی آن توسط شورای امنیت انجام می‌شود.
۲. هدف‌های اساسی مذکور در ماده ۷۶ درباره مردم هر منطقه سوق الجیشی باید رعایت گردد.
۳. شورای امنیت با رعایت قراردادهای قیمومت و بدون این که به مقتضیات امنیت لطمه‌ای وارد آید در اجرای وظایفی که ملل متحد بر طبق نظام قیمومت در امور سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، و آموزشی مناطق سوق الجیشی عهده‌دار است از کمک‌های شورای قیمومت استفاده خواهد کرد.

مقام اداره‌کننده مکلف است مراقبت نماید که سرزمین تحت قیمومت سهم خود را در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی ایفا نماید به این منظور مقام اداره‌کننده ممکن است در اجرای تعهداتی که در مقابل شورای امنیت بر عهده گرفته است و همچنین برای دفاع محلی و حفظ نظم و قانون در داخل سرزمین تحت قیمومت استفاده نماید.

۱. وظایف ملل متحد در مورد قراردادهای قیمومت کلیه مناطقی که سوق الجیشی قلمداد نشده‌اند منجمله تصویب شرایط قرارداد قیمومت و تغییر و اصلاح آن توسط مجمع عمومی انجام می‌شود.
۲. شورای قیمومت که تحت نظر مجمع عمومی عمل می‌نماید در اجرای این وظایف به مجمع عمومی کمک خواهد کرد.

فصل سیزدهم

شورای قیمومت

ترکیب

ماده ۱۶

۱. شورای قیمومت مرکب از اعضای ملل متحد به شرح ذیل خواهد

بود:

أ) اعضای اداره‌کننده سرزمین‌های تحت قیمومت؛

ب) آن عده از اعضای که نام‌شان در ماده ۲۳ ذکر شده و اداره

سرزمین تحت قیمومتی را عهده‌دار نیستند؛ و

ج) اعضای دیگری که به تعداد لازم از طرف مجمع عمومی

برای یک دوره سه ساله انتخاب می‌شوند به تعدادی که

لازم است برای این که مجموع عده اعضای شورای قیمومت

به طور تساوی بین اعضای اداره‌کننده سرزمین‌های تحت

قیمومت و سایر اعضا تقسیم گردد.

۲. هر یک از اعضای شورای قیمومت شخص واجد صلاحیت خاصی

را به سمت نماینده خود در شورای قیمومت تعیین می‌نماید.

وظایف و اختیارات

ماده ۸۷

مجمع عمومی و تحت نظر آن شورای قیومت در انجام وظایف خود می‌توانند:

- ا) گزارش‌هایی را که مقام اداره‌کننده تسلیم می‌دارد مورد بررسی قرار دهند؛
- ب) شکایات را قبول و آن‌ها را با مشورت مقام اداره‌کننده رسیدگی نمایند؛
- ج) ترتیبی دهند که از سرزمین‌های تحت قیومت در اوقاتی که مورد موافقت مقام اداره‌کننده مربوطه است متناوباً بازدید به عمل آید؛ و
- د) این اقدامات و اقدامات دیگر را بر طبق شرایط قرارداد قیومت انجام دهند.

ماده ۸۸

شورای قیومت پرسش‌نامه‌ای درباره پیشرفت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، و آموزشی سکنه هر سرزمین تحت قیومت تهیه خواهد کرد و مقام اداره‌کننده هر سرزمین تحت قیومت در حیطه صلاحیت مجمع عمومی بر اساس پرسشنامه‌ای از نوع مذکور گزارش سالانه به مجمع عمومی تقدیم خواهد کرد.

رأی

ماده ۱۹

۱. هر عضو شورای قیوموت دارای یک رأی خواهد بود.
۲. تصمیمات شورای قیوموت با رأی اکثریت اعضای حاضر و رأی‌دهنده اتخاذ خواهد شد.

آیین کار

ماده ۹۰

۱. شورای قیوموت آیین‌نامه داخلی خود را تنظیم می‌نماید که ضمن آن ترتیب انتخاب رییس شورا تعیین می‌شود.
۲. شورای قیوموت بر حسب ضرورت بر طبق آیین‌نامه داخلی خود تشکیل جلسه می‌دهد، آیین‌نامه مزبور شامل مقررات مربوط به تشکیل جلسات به درخواست اکثریت اعضای شورا خواهد بود.

ماده ۹۱

شورای قیوموت بر حسب مورد از کمک شورای اقتصادی و اجتماعی و مؤسسات تخصصی در مورد اموری که مربوط به هر یک از آنهاست استفاده خواهد کرد.

فصل چهاردهم

دیوان بین‌المللی دادگستری

ماده ۹۲

دیوان بین‌المللی دادگستری رکن قضایی اصلی ملل متحد خواهد بود. دیوان مزبور بر طبق اساسنامه پیوست که بر مبنای اساسنامه دیوان دائمی دادگستری بین‌المللی تنظیم شده و جزء لاینفک این منشور است انجام وظیفه می‌کند.

ماده ۹۳

۱. تمام اعضای ملل متحد به خودی خود قبول‌کنندگان اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری هستند.
۲. هر کشوری که عضو ملل متحد نیست می‌تواند با قبول شرایطی که در هر مورد بر حسب توصیه شورای امنیت توسط مجمع عمومی معین می‌گردد اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری را قبول نماید.

۱. هر عضو ملل متحد متعهد است در هر دعوایی که او طرف آن است از تصمیم دیوان تبعیت نماید.
۲. هرگاه طرف دعوایی از انجام تعهداتی که بر حسب رأی دیوان بر عهده او گذارده شده است تخلف کند، طرف دیگر می‌تواند به شورای امنیت رجوع نماید و شورای مزبور ممکن است در صورتی که ضروری تشخیص دهد توصیه‌هایی نموده یا برای اجرای رأی دیوان تصمیم به اقداماتی بگیرد.

ماده ۹۵

هیچیک از مقررات این منشور مانع اعضای ملل متحد نخواهد شد که حل اختلافات خود را به موجب قراردادهای موجود یا قراردادهایی که در آینده منعقد خواهد گردید به سایر دادگاه‌ها واگذار نمایند.

ماده ۹۶

۱. مجمع عمومی یا شورای امنیت می‌تواند درباره هر مسئله حقوقی از دیوان بین‌المللی دادگستری درخواست نظر مشورتی بنماید.
۲. سایر ارکان ملل متحد و مؤسسات تخصصی که ممکن است احیاناً چنین اجازه‌ای از مجمع عمومی تحصیل کرده باشند نیز می‌توانند نظر مشورتی دادگاه را در مورد مسائل حقوقی مطروحه در حدود فعالیت‌هایشان بخواهند.

فصل پانزدهم

دبیرخانه

ماده ۹۷

دبیرخانه مرکب خواهد بود از یک دبیرکل و کارمندان مورد احتیاج سازمان. دبیرکل توسط مجمع عمومی بنا بر توصیه شورای امنیت تعیین می‌گردد. دبیرکل عالی‌ترین مقام اداری سازمان است.

ماده ۹۸

دبیرکل در این سمت در تمام جلسات مجمع عمومی، شورای امنیت، شورای اقتصادی و اجتماعی، و شورای قیمومت انجام وظیفه خواهد کرد و کلیه وظایف دیگری را که ارکان مذکور به او محول نمایند انجام خواهد داد. دبیرکل گزارش سالانه‌ای درباره کار سازمان به مجمع عمومی خواهد داد.

ماده ۹۹

دبیرکل می‌تواند نظر شورای امنیت را به هر موضوعی که به عقیده او ممکن است حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را تهدید نماید جلب کند.

۱. دبیرکل و کارمندان ملل متحد در انجام وظایف خود از هیچ دولت یا مقام خارج از سازمان کسب دستور نخواهند کرد و دستوراتی نخواهد پذیرفت. آنان فقط مسئول سازمان هستند و از هر عملی که منافای موقعیتشان به عنوان مأمورین رسمی بین‌المللی باشد خودداری خواهند کرد.
۲. هر عضو ملل متحد متعهد می‌شود که جنبه منحصراً بین‌المللی مسئولیت‌های دبیرکل و کارمندان سازمان را محترم شمارد و در صدد برنیاید که آنان را در اجرای وظایفشان تحت نفوذ قرار دهد.

۱. کارمندان سازمان به وسیله دبیرکل بر طبق مقرراتی که توسط مجمع عمومی وضع می‌گردد انتخاب می‌شوند.
۲. کارمندان مناسبی بطور دائم به شورای اقتصادی واجتماعی، شورای قیمومت، و در صورت لزوم، به سایر ارکان ملل متحد تخصیص داده خواهند شد. این کارمندان قسمتی از دبیرخانه را تشکیل خواهند داد.
۳. در استخدام کارمندان و تعیین شرایط خدمت آنان منظوری که بیش از هر چیز ملحوظ خواهد شد، تأمین عالی‌ترین درجه

کارآیی، صلاحیت، و درستی است. به اهمیت استخدام کارمندان بر اساس تقسیمات جغرافیایی هرچه وسیع تر توجه لازم مبذول خواهد گردید.

فصل شانزدهم

مقررات مختلف

ماده ۱۰۲

۱. هر عهدنامه و هر موافقت‌نامه بین‌المللی که پس از لازم‌الاجرا شدن این منشور توسط هر یک از اعضای ملل متحد منعقد گردد باید هر چه زودتر در دبیرخانه ثبت و توسط آن منتشر گردد.

۲. هیچ‌یک از طرف‌های هر عهدنامه یا موافقت‌نامه بین‌المللی که برطبق مقررات بند اول این ماده به ثبت نرسیده باشد نمی‌توانند در مقابل ارکان ملل متحد به آن عهدنامه یا موافقت‌نامه استناد جویند.

ماده ۱۰۳

در صورت تعارض بین تعهدات اعضای ملل متحد به موجب این منشور و تعهدات آن‌ها بر طبق هر موافقت‌نامه بین‌المللی دیگر تعهدات آن‌ها به موجب این منشور مقدم خواهد بود.

سازمان در خاک هر یک از اعضا از اهلیت حقوقی که برای انجام وظایف و رسیدن به مقاصد آن ضروری است ممتنع می‌گردد.

۱. سازمان در خاک هر یک از اعضای خود از امتیازات و مصونیت‌هایی که برای رسیدن به مقاصد آن ضروری است برخوردار خواهد بود.

۲. نمایندگان اعضای ملل متحد و مأمورین سازمان نیز به همین نحو از امتیازات و مصونیت‌های لازم برای این که بتوانند وظایف‌شان را که مربوط به سازمان است مستقلاً انجام دهند برخوردار خواهند بود.

۳. مجمع عمومی می‌تواند برای تعیین جزئیات اجرای بندهای اول و دوم این ماده توصیه‌هایی بنماید یا مقاوله‌نامه‌هایی بدین منظور به اعضا پیشنهاد کند.

فصل هفدهم

ترتیبات موقتی راجع به امنیت

ماده ۱۰۶

تا زمان لازم الاجرا شدن قراردادهای خاص مذکور در ماده ۴۳ که شورای امنیت به تشخیص خود قادر باشد مسئولیت‌های مذکور در ماده ۴۲ را به عهده بگیرد، امضاکنندگان «اعلامیه چهار ملت» که در ۳۰ اکتبر ۱۹۴۳ در مسکو به امضا رسید و فرانسه بر طبق مقررات بند پنجم اعلامیه مذکور به منظور اقدام مشترک به نام ملل متحد به هر عملی که برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی ضروری باشد با یکدیگر و در صورت لزوم با سایر اعضای ملل متحد مشورت و توافق خواهند کرد.

ماده ۱۰۷

هیچ‌یک از مقررات این منشور به هر اقدامی که درباره کشوری که طی جنگ جهانی دوم دشمن یکی از امضاکنندگان این منشور بوده توسط حکومت‌های مسئول آن، اقدام بر اثر این جنگ اتخاذ یا تجویز شده خللی وارد نمی‌کند یا مانع انجام آن نمی‌شود.

فصل هجدهم

اصلاحات

ماده ۱۰۸

اصلاحاتی که در این منشور به عمل آید زمانی برای تمام اعضای ملل متحد لازم الاجرا خواهد شد که به موجب رأی دو سوم اعضای مجمع عمومی مورد قبول قرار گیرد و توسط دو سوم اعضای ملل متحد، که شامل کلیه اعضای دائم شورای امنیت باشد بر طبق قوانین اساسی آن‌ها به تصویب رسیده باشد.

ماده ۱۰۹

۱. به منظور تجدید نظر در این منشور ممکن است در تاریخ و محلی که با دو سوم از اعضای مجمع عمومی و آرای نُه عضو شورای امنیت معین خواهد شد یک کنفرانس عمومی از اعضای ملل متحد تشکیل گردد. در کنفرانس مزبور هر عضو ملل متحد یک رأی خواهد داشت.

۲. هر تغییری در این منشور که به موجب آرای دو سوم از اعضای کنفرانس توصیه شده باشد زمانی لازم الاجرا خواهد گردید که توسط دو سوم از اعضای ملل متحد که شامل تمام اعضای دائم

شورای امنیت باشد بر طبق مقررات قوانین اساسی آن‌ها به تصویب رسیده باشد.

۳.

هرگاه یک چنین کنفرانسی قبل از دهمین دوره اجلاس سالانه مجمع عمومی پس از لازم‌الاجرا شدن این منشور تشکیل نشده باشد، پیشنهاد دعوت این کنفرانس باید در دستور جلسه دوره اجلاس مذکور مجمع عمومی قرار گیرد، اعضای مجمع عمومی با اکثریت آرا و رأی هر یک از هفت عضو شورای امنیت تصمیم به تشکیل آن بگیرد کنفرانس مزبور تشکیل خواهد شد.

فصل نوزدهم

تصویب و امضا

ماده ۱۱۰

۱. این منشور به وسیله کشورهای امضاکننده بر طبق قواعد قانون اساسی هر یک از آنها به تصویب خواهد رسید.
۲. اسناد تصویب باید به دولت ایالات متحده امریکا تسلیم گردد و دولت مذکور کلیه کشورهای امضاکننده و دبیرکل را وقتی که انتخاب شد از وصول هر سند تصویبی مطلع خواهد ساخت.
۳. این منشور پس از آن که اسناد تصویب آن را جمهوری چین، فرانسه، اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، دولت بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی، و ایالات متحده امریکا و اکثریت سایر کشورهای امضاکننده تسلیم کردند لازم الاجرا خواهد شد. صورت مجلسی از اسناد تصویب که تسلیم شده است توسط دولت ایالات متحده امریکا تنظیم و نسخ آن برای کلیه کشورهای امضاکننده فرستاده خواهد شد.
۴. کشورهای امضاکننده این منشور که آن را پس از لازم الاجرا شدن تصویب نمایند از تاریخ تسلیم سند تصویب، خود اعضای اصلی ملل متحد خواهند شد.

این منشور که متن‌های چینی، فرانسوی، روسی، انگلیسی، و اسپانیایی آن دارای اعتبار مساوی است در بایگانی دولت ایالات متحده امریکا تودیع شده و رونوشت مصدق آن به موقع توسط دولت مزبور برای دولت‌های سایر کشورهای امضاکننده فرستاده خواهد شد.

بنا به مراتب مذکور نمایندگان دولت‌های ملل متحد، این منشور را امضا نمودند. در شهر سانفرانسیسکو در روز بیست و ششم ژوئن یکهزار و نهصد و چهل و پنج به امضا رسید.

ترجمه فوق از منشور ملل متحد از متنی که توسط جمعیت ایرانی طرفدار ملل متحد بر اساس ترجمه آقایان محمد علی طالقانی و هوشنگ زندی منتشر شده و مورد قبول دولت ایران است گرفته شده است.

اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری

ماده ۱

دیوان بین‌المللی دادگستری که به موجب منشور ملل متحد به عنوان رکن مهم قضایی سازمان تأسیس شده طبق مقررات این اساسنامه تشکیل یافته و انجام وظیفه خواهد نمود.

فصل اول

تشکیلات دیوان

ماده ۲

دیوان بین‌المللی دادگستری عبارت است از یک هیأت قضات مستقل که بدون توجه به ملیت آن‌ها از میان کسانی انتخاب می‌گردند که عالی‌ترین مقام اخلاقی را دارا بوده و هر یک واجد شرایطی باشند که برای انجام مشاغل عالی قضایی در کشور خود لازم است یا از جمله متبحرین در علم حقوق باشند که تخصص آن‌ها در حقوق بین‌المللی شهرت به سزایی دارد.

ماده ۳

۱. دیوان مزبور مرکب است از پانزده عضو بدون این‌که در میان آن‌ها بیش از یک نفر تبعه یک دولت باشد.

۲. در این مورد کسی که ممکن است تبعه بیش از یک دولت محسوب گردد تبعه کشوری محسوب خواهد شد که معمولاً در آن جا حقوق مدنی و سیاسی خود را اعمال می‌کند.

ماده ۴

۱. اعضای دیوان بین‌المللی دادگستری را مجمع عمومی و شورای امنیت از میان اشخاصی که اسامی آنها به وسیله گروه‌های ملی مربوط به دیوان دائمی داوری پیشنهاد می‌گردند، طبق مقررات زیر انتخاب می‌نمایند.

۲. در مورد اعضای ملل متحد که در دیوان دائمی داوری نماینده ندارند داوطلبان به وسیله گروه‌های ملی پیشنهاد خواهند شد که دولت‌های آنها برای این منظور و طبق شرایطی که به موجب ماده ۴۴ مقاله‌نامه لاهه مورخ ۱۹۰۷ راجع به حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات بین‌المللی برای اعضای دیوان دائمی داوری مقرر است، معین می‌گردند.

۳. شرایطی که به موجب آن کشوری که طرف این اساسنامه است ولی عضو سازمان ملل متحد نیست می‌تواند در انتخاب اعضای دیوان شرکت کند در صورتی که موافقت‌نامه مخصوص وجود نداشته باشد، توسط مجمع عمومی به توصیه شورای امنیت تعیین می‌شود.

۱. سه ماه قبل از تاریخ انتخابات، دبیرکل سازمان ملل متحد اعضای دیوان دائمی داوری را که تبعه دولت‌های امضاکننده این اساسنامه هستند، همچنین اعضای گروه‌های ملی را که طبق فقره دوم ماده ۴ معین شده‌اند کتباً دعوت می‌نماید تا در مدت معینی به معرفی اشخاصی که موقعیت اشغال مقام عضویت دیوان بین‌المللی دادگستری را احراز می‌کنند، مبادرت نمایند.

۲. هیچ گروهی نمی‌تواند در هیچ مورد بیش از چهار نفر که حداکثر دو نفر آن‌ها از ملیت خود آن دسته باشد معرفی کند و در هیچ مورد ممکن نیست بیش از دو برابر تعداد کرسی‌های خالی نامزد نمود.

به هر گروه ملی توصیه می‌شود که قبل از اقدام به تعیین داوطلبان با عالی‌ترین دیوان قضایی، دستگاه‌های قضایی و از دانشکده‌های حقوق و فرهنگستان‌های ملی، و شعبات ملی فرهنگستان‌های بین‌المللی که مخصوص مطالعات در علم حقوق هستند مشورت کنند.

۱. دبیرکل صورتی از اسامی کسانی را که به این طریق معرفی شده‌اند به ترتیب حروف الفبا تنظیم می‌نماید. فقط این اشخاص قابل انتخاب خواهند بود مگر در موردی که به موجب فقره دوم از ماده ۱۲ پیش‌بینی شده است.
۲. دبیرکل این صورت را به اطلاع مجمع عمومی و شورای امنیت می‌رساند.

مجمع عمومی و شورای امنیت هر یک مستقلاً اعضای دیوان را انتخاب می‌نمایند.

در هر انتخاب، انتخاب‌کنندگان باید در مدنظر داشته باشند اشخاصی که برای عضویت دیوان بین‌المللی دادگستری معین می‌شوند نه فقط باید شخصاً دارای شرایط مقرر باشند بلکه مجموعاً بتوانند نماینده اقسام بزرگ تمدن‌ها و مهم‌ترین نظام‌های قضایی جهان نیز باشند.

۱. کسانی منتخب محسوب می گردند که هم در مجمع عمومی و هم در شورای امنیت دارای اکثریت تام بوده‌اند.
۲. در رأی شورای امنیت خواه برای انتخاب قضات و خواه برای تعیین اعضای کمیسیون مقرر در ماده ۱۲ هیچ فرقی بین اعضای دائم و غیردائم شورای امنیت گذاشته نخواهد شد.
۳. هرگاه آرای مجمع عمومی و شورای امنیت به بیش از یک نفر از اتباع یک دولت داده شود فقط مسن‌ترین آن‌ها انتخاب می‌گردد.

هرگاه پس از جلسه اول انتخابات باز کرسی‌ها خالی باقی بماند به طریق مذکور به انتخابات دوم و در صورت لزوم به انتخابات سوم نیز مبادرت می‌گردد.

۱. هرگاه پس از سومین جلسه انتخابات باز کرسی‌هایی خالی بماند، ممکن است در هر موقع خواه به درخواست مجمع عمومی و خواه به درخواست شورای امنیت کمیسیون مشترکی مرکب از شش عضو که سه نفر از آن‌ها را مجمع عمومی و سه نفر دیگر را شورای امنیت معین می‌کند

تشکیل شود تا برای هر کرسی خالی اسم یک نفر را به اکثریت تام معین و آن را به منظور انتخاب جداگانه به مجمع عمومی و به شورای امنیت پیشنهاد کنند.

۲. کمیسیون مشترک می تواند اسم هر شخصی را که دارای شرایط مقرر بوده و حائز اتفاق آرای کمیسیون باشد در صورت اسامی منظور دارد ولو این که اسم آن شخص در صورت اسامی اشخاصی که به موجب ماده هفت معرفی شده اند موجود نباشد.

۳. هرگاه کمیسیون مشترک تشخیص دهد که نمی تواند به تأمین انتخاب موفق گردد، اعضای دیوان بین المللی دادگستری که قبلاً معین شده اند کرسی های خالی را در مدتی که از طرف شورای امنیت معین می شود و از میان اشخاصی که در مجمع عمومی و در شورای امنیت دارای رأی بوده اند پر می کنند.

۴. هرگاه آرای قضات به طور مساوی تقسیم شود رأی مسن ترین آن ها قاطع خواهد بود.

ماده ۱۳

۱. اعضای دیوان بین المللی دادگستری برای مدت نه سال انتخاب شده و قابل انتخابات مجدد نیز خواهند بود؛ معذک، در مورد قضاتی که در انتخابات اول اعضای دیوان

معین می‌گردند، مأموریت ۵ نفر از آن‌ها در انقضای سه سال و مأموریت پنج نفر دیگر در آخر شش سال خاتمه‌پذیر می‌شود.

۲. قضاتی را که مأموریت آن‌ها باید در دوره مقدماتی سه ساله و شش ساله خاتمه یابد دبیرکل ملل متحد فوراً پس از ختم اولین انتخابات به وسیله قرعه معین می‌کند.

۳. اعضای دیوان مادام که جانشین آن‌ها معین نشده است در شغل خود باقی خواهند بود و پس از تعیین جانشین نیز به کارهایی که قبلاً به آن رجوع شده است رسیدگی خواهند کرد.

۴. در صورت استعفای یکی از اعضای دیوان بین‌المللی دادگستری آن استعفا به رییس دیوان مزبور داده می‌شود تا به دبیرکل ملل متحد ابلاغ گردد. به محض این ابلاغ کرسی عضو مستعفی خالی محسوب می‌شود.

ماده ۱۴

پر کردن کرسی‌های خالی با قید رعایت ترتیب ذیل به همان طریقی به عمل می‌آید که برای انتخاب اولی مقرر است: دبیرکل ملل متحد باید در ظرف یک ماه از تاریخ خالی شدن کرسی، دعوتی را که به موجب ماده ۵ مقرر شده به عمل آورد و تاریخ انتخابات به وسیله شورای امنیت معین خواهد شد.

ماده ۱۵

مدت مأموریت عضو منتخب به جای عضو دیگری که هنوز مدت مأموریت او تمام نشده است همان بقیه مدت سلف او خواهد بود.

ماده ۱۶

۱. اعضای دیوان نمی‌توانند هیچ مأموریت سیاسی یا اداری به عهده بگیرند، یا به شغلی بپردازند که جنبه حرفه‌ای داشته باشد.
۲. در صورت تردید در این مورد حکم دیوان قطعی است.

ماده ۱۷

۱. اعضای دیوان نمی‌توانند در هیچ کاری سمت نمایندگی، مشاوره‌ای، یا وکالت داشته باشند.
۲. آن‌ها نمی‌توانند در تسویه هیچ کاری که سابقاً در آن کار به سمت نمایندگی، مشاورت، یا وکالت یکی از طرفین، یا به سمت عضویت یک محکمه ملی یا بین‌المللی، یا یک هیأت تحقیقی، یا به هر عنوان دیگری مداخله داشته‌اند شرکت کنند.
۳. در صورت تردید حکم دیوان قاطع خواهد بود.

ماده ۱۸

۱. اعضای دیوان را نمی‌توان از شغل خود منفصل نمود مگر در صورتی که سایر اعضا متفقاً رأی دهند که دیگر آن عضو واجد شرایط مقرر نیست.
۲. دفتردار دیوان مراتب را رسماً به دبیرکل ملل متحد اطلاع می‌دهد.
۳. به محض این ابلاغ کرسی عضو منفصل خالی محسوب می‌شود.

ماده ۱۹

اعضای دیوان در اجرای وظایف خود دارای مزایا و مصونیت‌های سیاسی خواهند بود.

ماده ۲۰

هر عضو دیوان باید قبل از تصدی شغل خود در جلسه علنی رسماً تعهد نماید که مشاغل خود را در کمال بی‌طرفی و از روی نهایت وجدان انجام خواهد داد.

ماده ۲۱

۱. دیوان بین‌المللی دادگستری رییس و نایب رییس خود را برای مدت سه سال معین می‌نماید؛ تجدید انتخاب آن‌ها جایز است.
۲. دیوان دفتردار و هر کارمند دیگری را که لازم باشد معین می‌نماید.

ماده ۲۲

۱. مقرر دیوان مزبور می‌تواند در صورتی که لازم بداند در جای دیگری مستقر گردد و اجرای وظیفه نماید.
۲. رییس و دفتردار دیوان بین‌المللی در مقرر دیوان مقیم خواهند بود.

ماده ۲۳

۱. دیوان بین‌المللی دادگستری همیشه در حال اشتغال خواهد بود مگر هنگام تعطیلات قضایی که اوقات و مدت آن را خود دیوان معین می‌نماید.
۲. اعضای دیوان حق گرفتن مرخصی‌های مرتب دارند، تاریخ و مدت این مرخصی‌ها را خود دیوان با در نظر گرفتن مسافت بین لاهه و خانه اصلی اعضا معین خواهد نمود.

۳. جز در موارد مرخصی یا عدم امکان حضور به علت ناخوشی یا به هر علت مهم دیگری که صحت آن را رییس دیوان تشخیص می‌دهد اعضای دیوان بین‌المللی دادگستری باید همیشه تحت اختیار دیوان مزبور باشند.

ماده ۲۴

۱. هرگاه نظر به علت خاصی یکی از اعضای دیوان تشخیص دهد که نباید در رسیدگی به یک کار معینی شرکت نماید مراتب را به اطلاع رییس می‌رساند.
۲. هرگاه در چنین مواردی بین رییس و عضو دیوان اختلاف نظر باشد، رأی خود دیوان قاطع خواهد بود.
۳. در صورت عدم توافق میان اعضای دیوان و رییس آن، حکم دادگاه قطعی است.

ماده ۲۵

۱. دیوان بین‌المللی دادگستری باید اختیارات خود را در جلسه علنی انجام دهد مگر این‌که به موجب این اساسنامه غیر از این تصریح شده باشد.
۲. با قید اینکه عده قضات حاضر برای تشکیل دیوان بین‌المللی دادگستری به کمتر از دوازده نفر رسد نظام‌نامه دیوان مزبور می‌تواند مقرر دارد که یک یا چند نفر از قضات به نوبت و بر

حسب اوضاع، ممکن است از شرکت در جلسات معاف گردند.

۳. برای این که دیوان بتواند تشکیل گردد حد نصاب نه نفر کافی خواهد بود.

ماده ۲۶

۱. دیوان بین‌المللی دادگستری می‌تواند در هر موقع بنا به تشخیص خود یک یا چند شعبه که لااقل مرکب از سه نفر باشد تشکیل دهد تا به دعاوی از یک طبقه معین مثلاً به دعاوی راجع به کار و یا راجع به ترانزیت و ارتباطات رسیدگی نماید.

۲. دیوان مزبور می‌تواند در هر موقع برای رسیدگی به یک کار معین شعبه‌ای تشکیل دهد. عده قضات این شعبه را خود دیوان با رضایت طرفین دعوی معین می‌نماید.

۳. شعبه‌های مذکور در این ماده در صورتی که طرفین تقاضا نمایند حکم خواهند داد.

ماده ۲۷

هر حکمی که به وسیله شعبه‌های مذکور در ماده ۲۶ و ۲۹ داده شود به منزله حکمی خواهد بود که خود دیوان داده باشد.

ماده ۲۸

شعبه‌های مذکور در ماده ۲۶ و ۲۹ می‌توانند، با رضایت طرفین، در خارج از لایحه منعقد گشته و اجرای وظیفه نمایند.

ماده ۲۹

به منظور پیشرفت سریع امور، همه ساله دیوان بین‌المللی دادگستری شعبه‌ای مرکب از پنج قاضی تشکیل خواهد داد تا در صورت درخواست طرفین رسیدگی اختصاری نماید. به علاوه، دو نفر قاضی نیز معین خواهند شد تا جای هر قاضی را که نتواند در محاکمه شرکت کند بگیرند.

ماده ۳۰

۱. دیوان بین‌المللی دادگستری به موجب آیین‌نامه روش انجام وظایف و اختیارات و مخصوصاً، آیین دادرسی خود را معین می‌نماید.
۲. آیین‌نامه دیوان مزبور می‌تواند وجود معاونینی را پیش‌بینی نماید که در خود دیوان یا در شعبه‌های آن بدون داشتن حق رأی حضور به هم رسانند.

۱. قضاتی که ملیت هر یک از طرفین دعوی را دارند حق خواهند داشت در رسیدگی به دعوایی که در دیوان بین‌المللی دادگستری مطرح است شرکت نمایند.
۲. اگر در دیوان مزبور یک قاضی از ملیت یکی از طرفین دعوی باشد، طرف دیگر می‌تواند شخصی را به انتخاب خود معین نماید تا به عنوان قاضی در محاکمه شرکت کند. این شخص باید حتی‌الامکان از میان کسانی انتخاب گردد که طبق ماده ۴ و ۵ معرفی شده‌اند.
۳. هرگاه در میان قضات دیوان هیچ‌کس از ملیت طرفین دعوی وجود نداشته باشد، هر یک از آن‌ها می‌تواند یک نفر قاضی به طریقی که در بند پیش مذکور است معین کند.
۴. مفاد این ماده در مورد ماده ۲۶ و ۲۹ نیز رعایت خواهد شد. در این موارد، رییس دیوان از یک یا، در صورت لزوم، از دو نفر از اعضای دیوان که شعبه را تشکیل می‌دهند تقاضا خواهد کرد که جای خود را به اعضای که ملیت طرفین ذینفع را دارند واگذار کنند، و، اگر در میان اعضا عضوی از ملیت طرفین دعوی نباشد، یا در صورت بودن، آن عضو نتواند در محاکمه شرکت کند جای خود را به

قضاتی که طرفین دعوی مخصوصاً معین کرده‌اند خواهند داد.

۵. هرگاه در یک محاکمه چندین طرف منافع مشترک داشته باشند تمام آن‌ها از حیث اجرای مقررات فوق در حکم یک طرف خواهند بود. در صورت تردید حکم دیوان قاطع است.
۶. قضاتی که به نحو مذکور در فقره ۲، ۳، و ۴ این ماده معین می‌شوند باید مقررات ماده ۲ و بند دوم از ماده ۱۷ همچنین مقررات ماده ۲۰ و ۲۴ این اساسنامه درباره آن‌ها رعایت گردد. قضات مزبور در پایه تساوی کامل با هم‌قطاران خود در رأی شرکت خواهند کرد.

ماده ۳۲

۱. اعضای دیوان مقرری سالیانه دریافت خواهند نمود.
۲. به رییس دیوان فوق‌العاده مخصوص سالیانه پرداخت می‌شود.
۳. نایب رییس دیوان برای هر روزی که شغل ریاست را انجام می‌دهد فوق‌العاده مخصوص دریافت خواهد داشت.
۴. قضات، غیر از اعضای دیوان، که به موجب ماده ۳۱ معین می‌شوند برای هر روز که انجام وظیفه می‌نمایند حق الزحمه‌ای دریافت خواهند نمود.

۵. مقرری، فوق‌العاده، و حق‌الزحمه‌های مذکور را مجمع عمومی معین می‌نماید. میزان آن‌ها را نمی‌توان در مدت مأموریت قضات پایین آورد.
۶. مقرری دفتردار را مجمع عمومی بنا به پیشنهاد دیوان تعیین خواهد کرد.
۷. شرایطی را که به موجب آن درباره قضات دیوان بین‌المللی دادگستری و دفتردار آن مبلغی به عنوان وظیفه برقرار می‌گردد، و همچنین شرایطی را که طبق آن باید مخارج سفر قضات و دفترداری به آن‌ها مسترد گردد آیین‌نامه‌ای معین خواهد نمود که به تصویب مجمع عمومی رسیده است.
۸. مقرری، فوق‌العاده، و حق‌الزحمه‌ها از هرگونه مالیات معاف است.

ماده ۳۳

مخارج دیوان بین‌المللی دادگستری به نحوی که از طرف مجمع عمومی معین می‌شود به عهده سازمان ملل متحد خواهد بود.

فصل دوم

صلاحیت دیوان بین‌المللی دادگستری

ماده ۳۴

۱. فقط دولت‌ها می‌توانند به دیوان بین‌المللی دادگستری رجوع کنند.
۲. دیوان مزبور می‌تواند بر اساس شرایط مقرر در آیین‌نامه خود در مورد دعاوی که به دیوان رجوع شده است از مؤسسه‌های بین‌المللی عمومی اطلاعات بخواهد و نیز اطلاعاتی را که این مؤسسات با ابتکار خود به دیوان می‌دهند دریافت خواهد کرد.
۳. هرگاه در ضمن دعوایی که به دیوان رجوع گردیده تفسیر سند تأسیس یک مؤسسه بین‌المللی عمومی یا تفسیر قرارداد بین‌المللی که به موجب آن سند قبول شده است مطرح گردد دفتر دیوان باید صورت جلسات کتبی محاکمه را به اطلاع آن مؤسسه برساند.

ماده ۳۵

۱. دولت‌های امضاکننده این اساسنامه حق رجوع به دیوان بین‌المللی دادگستری را دارند.

۲. شرایطی که به موجب آن سایر دولت‌ها می‌توانند با رعایت مقررات خاص عهدنامه‌های جاری به دیوان مزبور رجوع کنند از طرف شورای امنیت معین خواهد شد بدون این‌که در هیچ مورد در آن شرایط برای طرفین دعوی یک عدم تساوی در مقابل دیوان تولید گردد.

۳. هرگاه دولتی که عضو ملل متحد نیست طرف دعوی واقع گردد، دیوان بین‌المللی دادگستری سهمیه‌ای را که باید آن دولت در مخارج دیوان متحمل گردد معین خواهد نمود. معذک اگر آن دولت در مخارج دیوان شرکت داشته باشد دیگر اجرای این حکم مورد نخواهد داشت.

ماده ۳۶

۱. دیوان بین‌المللی دادگستری نسبت به کلیه اموری که طرفین دعوی به آن رجوع می‌کنند و همچنین نسبت به موارد خاصی که به موجب منشور ملل متحد یا به موجب عهدنامه و قراردادهای جاری پیش‌بینی شده است صلاحیت رسیدگی دارد.

۲. دولت‌های امضاکننده این اساسنامه می‌توانند در هر موقع اعلام دارند که قضاوت اجباری دیوان بین‌المللی دادگستری را نسبت به تمام اختلافاتی که جنبه قضایی داشته و مربوط به موضوعات ذیل باشد در مقابل هر دولت دیگری

که این تعهد را متقبل گردد به خودی خود و بدون قرارداد خاصی قبول می‌نمایند:

(أ) تفسیر یک عهدنامه؛

(ب) هر مسئله که موضوع حقوق بین‌المللی باشد؛

(ج) حقیقت هر امری که در صورت ثبوت، نقض یک

تعهد بین‌المللی محسوب می‌گردد؛

(د) نوع و میزان غرامتی که باید برای نقض یک تعهد بین‌المللی داده شود.

۳. اعلامیه‌های مذکور ممکن است بدون هیچ قید یا به شرط معامله متقابل با چند دولت، یا با بعضی از آن‌ها برای مدت معینی به عمل آید.

۴. این اعلامیه‌ها به دبیرکل سازمان ملل متحد تسلیم می‌گردند و ایشان رونوشت آن را به امضاکنندگان این اساسنامه و همچنین به دفتر دیوان بین‌المللی دادگستری ارسال می‌دارد.

۵. اعلامیه‌هایی که به موجب ماده ۳۶ اساسنامه دیوان دائمی دادگستری بین‌المللی صادر شده و هنوز معتبر است در روابط بین امضاکنندگان این اساسنامه در حکم آن خواهد بود که قضاوت اجباری دیوان بین‌المللی دادگستری برای بقیه مدت مذکور در آن اعلامیه‌ها و بر طبق مقررات آن‌ها قبول شده است.

۶. در صورت اختلاف راجع به صلاحیت دیوان حکم دیوان قاطع است.

ماده ۳۷

هرگاه به موجب یک عهدنامه یا قراردادی که هنوز معتبر است ارجاع اختلاف به هیأت قضاتی پیش‌بینی شده باشد که بایستی از طرف جامعه ملل، یا دیوان دائمی دادگستری بین‌المللی تشکیل گردد، نسبت به امضاکنندگان این اساسنامه آن هیأت قضات عبارت خواهد بود از دیوان بین‌المللی دادگستری.

ماده ۳۸

۱. دیوان بین‌المللی دادگستری که مأموریت دارد اختلافاتی را که به آن رجوع می‌شود بر طبق حقوق بین‌المللی حل و فصل نماید، موازین زیر را اجرا خواهد کرد:
  - أ) عهدنامه‌های بین‌المللی را، اعم از عمومی و خصوصی، که به موجب آن قواعدی معین شده است که طرفین اختلاف آن قواعد را به رسمیت شناخته‌اند؛
  - ب) عرف بین‌المللی، به عنوان رویه‌ای کلی که به صورت قانون پذیرفته شده است؛
  - ج) اصول عمومی حقوقی که مقبول ملل متمدن است؛

د) با رعایت حکم ماده ۵۹، تصمیمات قضایی و عقاید برجسته‌ترین مبلغین ملل مختلف به منزله وسایل فرعی برای تعیین قواعد حقوقی.

۲. مقررات این ماده حقی را که دیوان دادگستری بین‌المللی دارد و به موجب آن می‌تواند در صورت تقاضای طرفین درباره آن‌ها به نحوی تساوی طبق قانون حکم دهد خلی وارد نمی‌آورد.

فصل سوم

آیین دادرسی

ماده ۳۹

۱. زبان‌های رسمی دیوان بین‌المللی دادگستری فرانسه و انگلیسی است. هرگاه طرفین دعوی موافقت نمایند که تمام جریان کار به زبان فرانسه به عمل آید، حکم نیز به زبان فرانسه امضا خواهد شد. هرگاه طرفین دعوی توافق نمایند که تمام جریان کار به زبان انگلیسی به عمل آید، حکم نیز به زبان انگلیسی داده می‌شود.
۲. در صورت نبودن موافقتی برای تعیین زبانی که باید به کار گرفته شود، طرفین دعوی می‌توانند، در تقریرات خود هر یک از این دو زبان را که ترجیح می‌دهند به کار برند؛ حکم دیوان نیز به فرانسه و انگلیسی داده خواهد شد. در این صورت خود دیوان معین می‌کند که کدام یک از این دو نص معتبر خواهد بود.
۳. دیوان، به درخواست هر طرفی اجازه خواهد داد که آن طرف زبانی غیر از فرانسه یا انگلیسی به کار برد.

۱. دعاوی به اقتضای مورد، یا به وسیله ابلاغ توافق طرفین دعوی یا به وسیله دادخواستی که به دفتردار داده می‌شود به دیوان رجوع می‌گردد. در هر دو صورت باید موضوع اختلاف و طرفین دعوی معین گردند.
۲. دفتردار فوراً عرض حال را به هر ذینفعی ابلاغ می‌کند.
۳. و نیز نامبرده موضوع را به وسیله دبیرکل سازمان ملل متحد به اطلاع اعضای ملل متحد، و همچنین به اطلاع دولت‌هایی که حق رجوع به دیوان دارند می‌رساند.

۱. دیوان بین‌المللی دادگستری اختیار دارد، در صورتی که تشخیص دهد که اوضاع و احوال ایجاب می‌کند، اقداماتی را که باید برای حفظ حقوق طرفین موقتاً به عمل آید انجام دهد.
۲. تا صدور حکم قطعی، تعیین این اقدامات باید فوراً به طرفین اختلاف و به شورای امنیت ابلاغ گردد.

۱. نمایندگی طرفین در دیوان بین‌المللی دادگستری به عهده کسانی است که از طرف آن‌ها معین می‌شود.

۲. طرفین می‌توانند در محضر دیوان از مشاورین حقوقی یا وکلای دادگستری کمک بگیرند.
۳. نمایندگان، مشاوران، و وکلای طرفین در محضر دیوان دارای مزایا و مصونیت‌هایی خواهند بود که برای انجام آزادانه وظایف آن‌ها لازم است.

ماده ۴۳

۱. آیین رسیدگی دو مرحله دارد: یک کتبی و دیگری شفاهی.
۲. آیین کتبی عبارت است از ابلاغ لوایح متقابل و، بنابر اقتضا، جواب آن‌ها به قاضی و به طرف و همچنین از ابلاغ اوراق و مدارک مربوط به دعوی.
۳. ابلاغ به وسیله دفتردار، و به ترتیب در مدتی که از طرف دیوان معین می‌شود به عمل می‌آید.
۴. رونوشت مصدق هرگونه اوراق که یکی از طرفین می‌دهد باید به طرف دیگر ابلاغ شود.
۵. آیین شفاهی عبارت است از استماع به اظهارات شهود، کارشناسان، نمایندگان، و مشاورین حقوقی، و کلای دعوی.

ماده ۴۴

۱. برای ابلاغ به هر کسی غیر از نمایندگان، مشاوران، و وکلای طرفین دیوان بین‌المللی دادگستری مستقیماً به دولتی

مراجعه خواهد کرد که ابلاغ در خاک آن دولت می‌بایستی
تسلیم شود.

۲. همین ترتیب در مواردی که بایستی مدارکی در محل
جمع‌آوری شود نیز صدق می‌کند.

ماده ۴۵

رسیدگی تحت ریاست رییس و، در صورت غیبت او، تحت
ریاست نایب رییس به عمل می‌آید؛ در صورت غیبت هر دو،
ریاست به عهده قدیمی‌ترین قاضی از میان قضات حاضر
خواهد بود.

ماده ۴۶

جلسه رسیدگی علنی است، مگر این‌که خود دیوان تصمیم
دیگری بگیرد، یا این‌که طرفین درخواست نمایند که جلسه بدون
حضور تماشاچی تشکیل شود.

ماده ۴۷

۱. در هر جلسه صورت جلسه‌ای تهیه خواهد شد که به امضای
رییس و دفتردار می‌رسد.
۲. فقط این صورت جلسه اعتبار سند رسمی خواهد داشت.

ماده ۴۸

دیوان بین‌المللی دادگستری برای اداره کردن جریان دعوی و تعیین ترتیبات و مهلت‌هایی که باید هر یک از طرفین بر طبق آن آخرین تقاضای خود را از دیوان بنمایند قرارهایی صادر، و هر اقدامی را که برای اقامه ادله مقتضی باشد به عمل می‌آورد.

ماده ۴۹

دیوان بین‌المللی دادگستری می‌تواند، حتی قبل از شروع جلسه، از نمایندگان طرفین بخواهد که تمام مدارک را تقدیم و کلیه توضیحات خود را بدهند. در صورت امتناع این نکته را دیوان منظور نظر خواهد داشت.

ماده ۵۰

دیوان می‌تواند، هرگاه لازم باشد، یک تحقیق یا یک امر مشورتی را به هر شخص یا هیأت یا دفتر یا کمیسیون و یا مؤسسه‌ای که خود دیوان انتخاب می‌کند رجوع نماید.

ماده ۵۱

در جریان محاکمه کلیه سؤالات مقتضی از شهود و کارشناسان بر طبق ترتیباتی به عمل می‌آید که دیوان بین‌المللی دادگستری در آیین‌نامه مذکور در ماده ۳۰ مقرر خواهد داشت.

ماده ۵۲

پس از آن که در تاریخ‌های مقرر اسناد و مدارک دریافت و اظهارات شهود استماع گردید، دیوان می‌تواند هر شهادت یا مدارک جدیدی را که یکی از طرفین بخواهد بدون رضایت طرف دیگر به او بدهد رد نماید.

ماده ۵۳

۱. اگر یکی از طرفین در جلسه رسیدگی حاضر نشود، یا از ابراز دلایل خودداری نماید، طرف دیگر می‌تواند از دیوان تقاضا نماید که بر طبق درخواست‌های او حکم بدهد.
۲. قبل از این که دیوان این تقاضا را بپذیرد باید مطمئن گردد که نه فقط طبق ماده ۳۶ و ۳۷ صلاحیت رسیدگی دارد، بلکه درخواست‌های مزبور هم از نقطه نظر حقوقی و هم از نقطه نظر عملی صحیح و با اساس است.

ماده ۵۴

۱. وقتی که نمایندگان، مشاورین، و وکلای طرفین تمام وسایلی را که مفید می‌دانند تحت نظر دیوان به کار بردند، رییس ختم محاکمه را اعلام می‌نماید.
۲. سپس هیأت داوران برای مشورت به اتاق مشاوره می‌رود.
۳. مشاوره داوران باید محرمانه به عمل آمده و سری بماند.

ماده ۵۵

۱. احکام داوران با اکثریت قضاات حاضر صادر می‌شود.
۲. در صورت تساوی آراء، رأی رییس یا کسی که جانشین او است قاطع خواهد بود.

ماده ۵۶

۱. حکم باید موجه باشد.
۲. اسامی قضاتی که در صدور حکم شرکت کرده‌اند باید در حکم قید گردد.

ماده ۵۷

هرگاه حکم کلاً یا جزاً به اتفاق آرای قضاات صادر نشده باشد، هر قاضی حق خواهد داشت شرح عقیده شخصی خود را ضمیمه حکم کند.

ماده ۵۸

حکم باید به امضای رییس و دفتردار برسد و در جلسه علنی که نمایندگان طرف حسب‌المقرر به آن جا دعوت شده باشند خوانده می‌شود.

احکام دیوان فقط درباره طرفین اختلاف و در موردی که موضوع حکم بوده الزام آور است.

احکام دیوان قطعی و غیر قابل استیناف است. در صورت اختلاف در مورد معنی و حدود حکم، دیوان می تواند به درخواست هر طرفی آن را تفسیر نماید.

۱. تجدید نظر در حکم را نمی توان از دیوان تقاضا نمود مگر در صورت کشف یک امری که در قضیه اثر قطعی داشته و قبل از صدور حکم، خود دیوان و طرفی که تقاضای تجدید نظر می نماید از وجود آن امر اطلاع نداشته اند و از ناحیه طرف مزبور هم تقصیری برای این عدم اطلاع نبوده است.
۲. آیین تجدید نظر بر طبق حکمی شروع می شود که از طرف دیوان صادر شده و به موجب آن صراحتاً وجود امر جدیدی را که دارای کیفیات لازم برای امکان تجدید نظر است اشهد کرده و از این حیث درخواست تجدید نظر را قابل قبول اعلام می دارد.

۳. دیوان می تواند شروع آیین تجدید نظر را به اجرای قبلی حکم متوقف سازد.
۴. درخواست تجدید نظر باید حداکثر در ظرف ۶ ماه از تاریخ کشف امر جدید به عمل آید.
۵. پس از انقضای ده سال از تاریخ حکم هیچ درخواست تجدید نظر امکان پذیر نخواهد بود.

ماده ۶۲

۱. هرگاه دولتی تشخیص دهد که قضاوتی که به عمل آمده به یکی از علایق حقوقی آن مربوط می شود، می تواند برای دخالت در قضیه به دیوان عرض حال بدهد.
۲. در مورد این تقاضا رأی دیوان قاطع است.

ماده ۶۳

۱. هرگاه امر مربوط به تفسیر قراردادی باشد که در آن قرارداد دولت های دیگر غیر از طرفین اختلاف شرکت داشته اند، دفتردار باید بدون درنگ مراتب را به اطلاع آن دولت ها برساند.
۲. هر یک از این دولت ها حق دارد که وارد محاکمه شود و در صورت اعمال این حق، تفسیری که به موجب حکم دیوان به عمل می آید درباره او نیز الزام آور خواهد بود.

هر یک از طرفین دعوی مخارج محاکمه مربوط به خود را متحمل خواهد شد مگر این که دیوان ترتیب دیگری مقرر دارد.

فصل چهارم

آرای مشورتی

ماده ۶۵

۱. دیوان می‌تواند در هر مسئله قضایی به تقاضای هر سازمان یا مؤسسه‌ای که منشور ملل متحد به او اجازه چنین تقاضا را می‌دهد یا بر طبق مقررات آن منشور می‌تواند این اقدام را به عمل آورد رأی مشورتی بدهد.
۲. مسائلی که در مورد آن رأی مشورتی دیوان خواسته می‌شود باید ضمن عرض حال کتبی بیان و در عرض حال مزبور آن مسائل باید با عبارت صریح شرح داده شود، و هر نوع مدارکی که ممکن است موجب روشن کردن مسئله باشد باید به عرض حال ضمیمه گردد.

ماده ۶۶

۱. دفتردار فوراً عرض حالی را که به موجب آن درخواست رأی مشورتی به عمل آمده به تمام دولت‌هایی که حق اقامه دعوی در دیوان دارند ابلاغ می‌نماید.
۲. به علاوه دفتردار باید، به موجب ابلاغ مخصوص و مستقیم، به هر دولتی که حق اقامه دعوی در دیوان یا یک سازمان

بین‌المللی که به تشخیص دیوان یا در صورتی که دیوان به تشخیص فرد توانایی دادن اطلاعات لازم را داشته باشد، اطلاع دهد که دیوان حاضر است در مورد موعدی که رییس معین می‌نماید اظهاریه‌های کتبی دریافت یا بیانات شفاهی آن‌ها را در جلسه علنی که برای این منظور تشکیل می‌یابد استماع کند.

۳. هرگاه یکی از این دولت‌ها که ابلاغ مخصوص منظور در بند دوم این ماده نسبت به او به عمل نیامده است به دادن اظهاریه کتبی یا به بیان توضیحات شفاهی اظهار میل کند، در مورد این تقاضا رأی دیوان قاطع خواهد بود.

۴. به دولت‌ها یا مؤسسه‌هایی که لوایح کتبی یا توضیحات شفاهی داده‌اند اجازه داده می‌شود که لوایح و توضیحات دولت‌ها با سازمان‌های دیگر را به طریق و در مدتی که در هر مورد بخصوص از طرف دیوان در صورت دایر نبودن آن از طرف رییس معین می‌شود، مورد بحث و اظهار نظر قرار دهند. برای این منظور، دفتردار در مورد مقتضی اظهاریه‌های کتبی را به دولت‌ها و مؤسساتی که خود آن‌ها نیز اظهاریه‌هایی تقدیم داشته‌اند ارسال می‌دارند.

ماده ۶۷

دیوان رأی مشورتی خود را در جلسه علنی اعلام می‌دارد، و مراتب قبلاً به دبیرکل و نمایندگان اعضای سازمان ملل متحد و دولت‌های دیگر، و به نمایندگان مؤسسات بین‌المللی که مستقیماً ذینفع هستند اطلاع داده می‌شود.

ماده ۶۸

دیوان باید در حین اجرای وظایف مشورتی خود مقررات این اساسنامه را در مورد اختلافات مطروحه‌ای که قابل اعمال می‌داند تا حد امکان مراعات کند.

فصل پنجم

اصلاحات

ماده ۶۹

اصلاحات این اساسنامه به همان طریقی به عمل می‌آید که برای اصلاحات منشور ملل متحد مقرر است، ولی مشروط و منوط به تصمیماتی خواهد بود که مجمع عمومی بنا به توصیه شورای امنیت برای شرکت دولتهایی اتخاذ می‌نماید که این اساسنامه را امضا کرده‌اند ولی عضو سازمان ملل متحد نیستند.

ماده ۷۰

دیوان می‌تواند اصلاحاتی را که به تشخیص او لازم است در این اساسنامه به عمل آید، به وسیله ابلاغ کتبی دبیرکل سازمان ملل متحد پیشنهاد نماید، تا طبق مقررات ماده ۶۹ مورد رسیدگی واقع شود.

یادداشتی در زمینه اصلاحات منشور ملل متحد

اصلاحات مربوط به مواد ۲۳، ۲۷ و ۶۱ منشور در ۱۷ دسامبر ۱۹۶۳ توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد به تصویب رسید و از ۳۱ اوت ۱۹۶۵ لازم‌الاجرا گردید. اصلاح بیشتری مربوط به ماده ۶۱ در ۲۰ دسامبر ۱۹۷۱ توسط مجمع عمومی به تصویب رسید و در ۲۴ سپتامبر ۱۹۷۳ لازم‌الاجرا گردید. اصلاح ماده ۱۰۹ نیز که در تاریخ ۲۰ دسامبر ۱۹۶۵ به تصویب مجمع عمومی رسید در ۱۲ ژوئن ۱۹۶۸ لازم‌الاجرا گردید.

با اصلاح ماده ۲۳ منشور، تعداد اعضای شورای امنیت سازمان ملل متحد از یازده به پانزده افزایش یافت. ماده اصلاحی ۲۷ مقرر داشته است که تصمیمات شورای امنیت درباره موضوعات مربوط به آیین کار با رأی مثبت نه عضو (سابقاً هفت عضو) و درباره سایر موضوعات با رأی مثبت نه عضو (سابقاً هفت عضو)، از جمله آرای پنج عضو دائم شورای امنیت، اتخاذ شود.

با اصلاح ماده ۶۱، که در ۳۱ اوت ۱۹۶۵ لازم‌الاجرا گردید، تعداد اعضای شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد از هجده به بیست و هفت افزایش یافت. اصلاح بعدی در ماده مزبور که از ۲۴ سپتامبر ۱۹۷۳ لازم‌الاجرا شد، تعداد اعضای شورای اقتصادی و

اجتماعی سازمان ملل متحد را از بیست و هفت به پنجاه و چهار افزایش داد. اصلاح ماده ۱۰۹، که مربوط به بند اول ماده مزبور شد، مقرر می‌دارد که می‌توان یک کنفرانس عمومی توسط دول عضو سازمان ملل متحد در تاریخ و محلی که با دو سوم آرای اعضای مجمع عمومی و رأی هر یک از نه عضو (سابقاً هفت عضو) شورای امنیت تعیین می‌شود تشکیل داد تا در منشور ملل متحد تجدید نظر شود. بند سوم ماده ۱۰۹ که مربوط به امکان تشکیل کنفرانسی برای تجدید نظر در منشور ملل متحد در دهمین دوره اجلاس عادی مجمع عمومی است به همان صورت باقی مانده و در اشاره‌ای که «رأی هر یک از هفت عضو شورای امنیت» رفته تغییری داده نشده زیرا سال ۱۹۵۵ در دهمین دوره اجلاس عادی مجمع عمومی و در شورای امنیت براساس بند مزبور اقدام شده است.

برای آگاهی بیشتر از انتشارات سازمان ملل متحد به آدرس زیر
مراجعه نمایید:

un.org/publications